

Är LOVA ett effektivt styrmedel?

En utvärdering av styrmedlet LOVA och dess arbete i Skåne län 2009-2014

HENRIK THELANDER 2015
MVEM12 EXAMENSARBETE FÖR MASTEREXAMEN 30 HP
MILJÖVETENSKAP | LUNDS UNIVERSITET

Är LOVA ett effektivt styrmedel?

En utvärdering av styrmedlet LOVA och dess arbete i Skåne län 2009-
2014

Henrik Thelander

2015

LUNDS
UNIVERSITET

Henrik Thelander

MVEM12 Examensarbete för Masterexamen 30 hp, Lunds universitet

Intern handledare: Bernadett Kiss, International Institute for Industrial Environmental Economics (IIIEE), Lunds universitet

Extern handledare: Verena Danielsson, Länsstyrelsen Skåne

CEC - Centrum för miljö- och klimatforskning
Lunds universitet
Lund 2015

Förord

Jag vill börja med att tacka min handledare Bernadett Kiss för en väl genomförd handledning av arbetet. Hennes erfarenhet har varit till stor hjälp under studiens gång. Utöver det vill jag även passa på att tacka Länsstyrelsen Skåne och i synnerhet Verena Danielsson som varit min externa handledare hos länsstyrelsen. Verenas erfarenheter och kunskaper kring LOVA har varit väldigt värdefulla för denna studie.

Abstract

Eutrophication is one of EUs most severe environmental problems. It is therefore of great importance that governments have well functioning environmental policy instruments to manage this problem and it is essential to assess these instruments. This study evaluates the Swedish environmental policy instrument Local Water Protection Project (LOVA), which aims to reduce the release of the nutrients nitrogen and phosphorus to the Baltic Sea. The aim of this study is to evaluate LOVA and suggest improvements for the future design of the instrument. By combining the framework from Harmelink et al. (2008) with the criteria presented in Mickwitz (2003) framework for evaluating environmental policy instruments, an analytical framework has been created to evaluate LOVA. To answer if LOVA fulfill the different steps and criteria, an interview study has been made that involves different stakeholders. In order to evaluate all criteria and steps, scientific articles about environmental policy instruments together with official reports from the Swedish Agency for Marine and Water Management and the Swedish Environmental Agency has been analyzed.

The results show that LOVA is a well functioning and effective instrument in general but improvements can be made, in particular when it comes to equity and flexibility. There can also be improvements in presenting the effectiveness of the instrument since many actors today base their calculations on different models which have caused uncertain results. Therefore a standard setting of calculation models must be created for different types of projects so the instruments effectiveness can be presented in a more certain way. The equity problem is mostly caused by the counter funding since it's easier for bigger municipalities to cover the cost. The equity problem can although be alleviated since the money end up where greatest environmental benefits are made. The flexibility problem is mostly caused by political uncertainty. According to this it's recommended to secure the instrument over longer periods of time.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund om LOVA	4
2. Syfte och frågeställningar.....	6
2.1 Syfte.....	6
2.2 Frågeställningar	6
3. Metod	7
3.1 Datainsamling.....	7
3.2 Datainsamling för att ta fram ett analytiskt ramverk.....	9
3.3 Analytiskt ramverk	10
4. Resultat av intervjustudie	13
4.1 Handläggning och information.....	14
4.2 Redovisningstid	18
4.3 Motfinansieringen.....	19
4.4 Vad som fungerat bra med LOVA	20
4.5 Anledningar till att kommuner och vattenråd inte ansökt om LOVA-bidrag.....	22
4.6 Utvecklingsförslag från ickesökande kommuner och vattenråd.....	23
5. Sammanställande analys av LOVA med analytiskt ramverk och intervjureultat.....	24
5.1 Steg 1– Identifiera LOVAs kvantifierbara indikatorer.....	24
5.2 Steg 2 – Fungerar LOVA som det är tänkt?	25
5.3 Steg 3A - Analysera informationen.....	27
5.3.1 Allmänna kriteriegruppen	27
5.3.2 Ekonomiska kriterier.....	33
5.3.3 Demokratiska kriterier	35
5.4 Steg 3B- Fungerar styrmedlet utifrån de kvantifierbara indikatorerna?.....	35
5.5 Sammanfattning av analys.....	36
6. Diskussion	37
6.1 Diskussion kring vidare forskning och felkällor	45
6.1.1 Vidare forskning	45
6.1.2 Felkällor och osäkerheter	45
7. Slutsatser	46
7.1 Förbättringsförslag.....	46

Referenser.....	48
Bilaga 1. Intervjufrågor	i
Intervjufrågor till kommuner och vattenråd som beviljats LOVA-bidrag	i
Intervjufrågor till föreningar som fått LOVA-bidrag	ii
Intervjufrågor till kommuner och vattenråd som inte ansökt om LOVA-bidrag	iii

Diagram- och figurförteckning

Figur 1, Modell över ramverk	12
Figur 2, Karta över LOVA-ansökningar	13
Diagram 1, Rimlig återkopplingstid.....	14
Diagram 2, Beslutens tydlighet	15
Diagram 3, Eventuell komplettering	15
Diagram 4, Möjlig reducering av komplettering genom bättre förtidsinformerings	16
Diagram 5, Sammanställande resultat över länsstyrelsens handläggning.....	16
Diagram 6, Motfinansieringens påverkan	20
Diagram 7, Rimlig utbetalningstid	21
Diagram 8, Antal LOVA-projekt per år	29

1. Inledning

Sveriges riksdag har som uppsatt mål att lämna över ett samhälle till nästa generation där våra stora miljöproblem är omhändertagna. För att uppnå detta upprättades 16 miljö kvalitetsmål som ska uppnås till år 2020 för att vägleda miljöarbetet (Miljömålsrådet, 2008). Det konstateras, i Naturvårdsverkets rapport ”*Miljömålen- Årlig uppföljning av Sveriges miljö kvalitetsmål och etappmål 2014*” från år 2014, att 14 av 16 miljö kvalitetsmål inte kommer att uppnås till år 2020 (Naturvårdsverket, 2014). Naturvårdsverket menar även i den senaste uppföljningen av miljömålen att utvecklingen i miljön går i olika riktningar. För fyra miljömål bedöms utvecklingen vara positivt men för fem miljömål bedöms den vara negativ. Det konstateras även att belastningen av näringsämnen i Östersjön, trots utförda åtgärder och att belastningen minskat, är allvarlig och fler insatser behövs (Naturvårdsverket, 2015).

Eftersom människor i dagens samhälle inte frivilligt agerar på ett långsiktigt hållbart sätt behövs det åtgärder för att förändra det beteendet och den nuvarande miljö situationen. Styrmedel av olika slag är exempel på en sådan åtgärd som kan styra och påverka de aktörer som ligger bakom miljöproblemen. Det finns olika typer av styrmedel och det kan vara allt från hårda styrmedel med lagstiftade regler förenade med hårda straff till helt frivilliga styrmedel (Ammenberg, 2012). I rapporten “*A Framework for Evaluating Environmental Policy Instruments- Context and Key Concepts*”, från år 2003, definierar Per Mickwitz miljömässiga styrmedel som; ”*Den samling tekniker som beslutsfattare använder sin makt med för att försöka påverka samhället genom att förbättra, eller förhindra försämringen av, den naturliga miljöns kvalitet.*” (Min översättning). Mickwitz (2003) menar vidare att miljömässiga styrmedel kan kategoriseras på olika sätt varav ett tillvägagångssätt att kategorisera dem är baserat på den nivå av auktoritativ kraft som används. Vilket kan kategoriseras till tre olika styrmedelstyper. Den första typen är reglerande styrmedel, vars mål är att modifiera marknadsalternativen genom att använda verktyg som exempelvis standarder, förbud eller tillstånd av olika slag. Den andra styrmedelstypen är ekonomiska styrmedel, vars syfte är att påverka marknaden med antingen ekonomiska för- eller nackdelar. Exempel på ekonomiska styrmedel kan vara subventioner, skatter eller avgifter. Informativa styrmedel syftar till att förändra prioriteringen och betydelsen av miljöfrågor hos exempelvis företag (Mickwitz, 2003).

Ekonomiska styrmedel har en ökande trend inom miljöpolitiken men det finns få anledningar enligt ekonomiska teorier att subventionera förorenare. Istället anser de flesta teorier att en skatt är den rätta vägen att gå för att minska utsläppen. En förorenarskatt kan dock medföra att små företag går i konkurs medan en subventionering stället kan bli lönsam för aktören, vilket i sin tur kan gynna både miljön och arbetsmarknaden (Johansson, 2006). Vidare kan en subventionering vara den rätta vägen att gå när det exempelvis kan vara svårt att juridiskt peka ut den ansvariga aktören för miljöproblemen. Vidare menar Johansson (2006) att statliga subventioneringar kan vara ett outhärligt verktyg för att åtgärda platser med farligt avfall, upprätta våtmarker och kalkning av försurade sjöar (Johansson, 2006). Dröge & Schröder skriver även de, i rapporten ”*How to Turn an Industry Green: Taxes versus Subsidies*” från år 2005, att en subventionering är att föredra framför en skatt eftersom subventioneringen gynnar välfärden och resulterar i fler miljövänliga produkter på marknaden än vad en skatt skulle medföra. Författarna anser istället att en skatt kan vara ett effektivare styrmedel för att uppnå en särskilt satt utsläppsnivå. Vidare menar Dröge & Schröder (2005) att valet av styrmedel beror på hur stort miljöengagemanget är där styrmedlet ska implementeras. Om de aktörer som beslutsfattarna vill påverka inte har en speciellt stor tillverkning av miljövänliga produkter samtidigt som konsumenterna föredrar produkter som inte är miljövänliga bör beslutsfattarna använda sig av subventioner. Om konsumenterna istället är miljömedvetna, och använder miljövänliga produkter, men sedan ändrar beteende och övergår till mer miljöbelastande produkter bör först en skatt införas på de miljöbelastande produkterna. Om en skatt inte löser problemet bör även en subventionering av de miljövänliga alternativen ske (Dröge & Schröder, 2005). Att införa subventionerande styrmedel är även fördelaktigt när det kommer till att utveckla nya tekniska lösningar, eftersom aktörernas investeringskostnader sänks och därmed underlättas finansieringen av projektet (Finon, 2012).

Genom att införa belönande styrmedel, som en subvention, medför det att en miljömässig önskvärd aktivitet blir mer ekonomiskt attraktiv. Detta eftersom bidraget antingen direkt kan uppmuntra till minskningar av olika utsläpp eller att det kan finansiera åtgärder för att reducera utsläppen (Lundqvist et al., 2004), samtidigt som det kan vara ekonomiskt lönsamt för aktörerna själva (Johansson, 2006). Lokala Vattenvårdsprojekt (LOVA) är ett sådant styrmedel som infördes i augusti 2009 och syftar till att upprätta lokala vattenvårdsprojekt som förbättrar havsmiljön där fokus ligger på att reducera mängden kväve och fosfor till Östersjön (Naturvårdsverket, 2010). LOVA-arbetet bidrar även på så vis till att uppfylla Sveriges antaganden enligt Baltic Sea Action Plan (BSAP). Utifrån befintlig kunskap och

forskning anses LOVA vara ett effektivt styrmedel som medför en väsentlig insats inom arbetet för havs- och vattenmiljön (Havs- och Vattenmyndigheten, 2015). Det publicerades nyligen en utvärdering om bland annat LOVA från Havs- och vattenmyndigheten. Denna utvärdering var dock relativt generell och angav exempelvis hur många olika åtgärder som har finansierats med hjälp av LOVA under tiden 2009-2012. Information om hur aktörer faktiskt upplevde styrmedlet framgick nästintill inget alls.

För att styrmedlet ska fungera på ett bra sätt är det av stor vikt att Länsstyrelsen Skåne får in både positiva och negativa synpunkter kring styrmedlet, som denna studie lyfter fram. Med de olika synpunkterna kan länsstyrelsen utveckla styrmedlet i positiv riktning, vilket är av stor vikt när regeringen genomfört en satsning på styrmedlet (Naturvårdsverket, 2014). Det är även viktigt att styrmedel som adresserar övergödningens problematik fungerar bra eftersom övergödningen är det största hotet mot Östersjöns ekosystem och anses vara ett av EU:s allvarligaste miljöproblem (Andersson et al., 2014).

Denna studie sker i samarbete med Länsstyrelsen Skåne och ämnar tillföra information om vad som fungerar bra och dåligt med LOVA i Skåne län enligt olika aktörer. Baserat på deras synpunkter och genom analyseringen av LOVA med ett framtaget ramverk går det att utveckla förbättringsförslag. Denna information är Länsstyrelsen Skåne i behov av, för att veta om LOVA-arbetet i länet behöver förändras på något sätt. Förmodligen kan informationen som denna studie bidrar med även kopplas till andra liknande styrmedel för att eventuellt förbättra dem. Det är även enligt Mickwitz (2003) viktigt och fördelaktigt att utvärderingar av olika styrmedel sker tidigt i styrmedlens livscyklar. Eftersom LOVA infördes 2009 kan det anses att denna utvärdering sker tidigt i styrmedlets livscykel. Likaså menar Harmelink et al. (2008) att många utvärderingar fokuserar på det slutgiltiga resultatet och att forskningen som handlar om misslyckanden och lyckanden under implementeringen av energieffektiviseringspolicys är begränsad och att fler sådana utvärderingar behövs. Eftersom sökningar efter vetenskapliga rapporter om LOVA har utförts i databasen LUBsearch utan några resultat kan även det vara ett tecken på att denna undersökning behövs och att resultatet kan vara användbart för flera aktörer även utanför Skåne län. Vid en bredare sökning om utvärderingar om LOVA via sökmotorn Google finns det ett antal utvärderingar av LOVA. Dessa utvärderingar handlar dock om specifika projekt och inte om styrmedlet som helhet.

1.1 Bakgrund om LOVA

Lokala Vattenvårdsprojekt (LOVA) är ett förhållandevis nytt styrmedel som infördes i augusti 2009 (Havsmiljöinstitutet, 2013). LOVA var ursprungligen en treårig satsning av den dåvarande regeringen (Länsstyrelsen, 2014). I slutet av denna satsning var det osäkert om LOVA skulle finnas kvar och därför beviljades knappt några LOVA-medel alls under år 2013¹. Syftet med LOVA är att få fram lokala kostnadseffektiva åtgärder som förbättrar havsmiljön (Havsmiljöinstitutet, 2013). Styrmedlets fokus ligger på att reducera mängden kväve och fosfor till Östersjön och Västerhavet (Naturvårdsverket, 2010). LOVA-arbetet bidrar även på så vis till att uppfylla Sveriges antaganden enligt Baltic Sea Action Plan, BSAP (Havs- och Vattenmyndigheten, 2014). LOVA är ett ekonomiskt styrmedel och det är endast kommuner och ideella sammanslutningar som får söka LOVA-bidrag (Havsmiljöinstitutet, 2013), vars ansökningstillfälle är en gång per år². Styrmedlet kan täcka upp till 50 procent av kostnaden för åtgärden (Havsmiljöinstitutet, 2013). Det är även möjligt att kombinera LOVA med andra statliga finansieringsmedel så länge det tydligt redovisas vilka kostnader som finansierats med vilket bidrag (Havochvatten, 2014). Havs- och vattenmyndigheten fördelar ut bidraget till länsstyrelserna som sedan administrerar över det (Havs- och vattenmyndigheten, 2014). Länsstyrelserna prioriterar sedan de olika inkomna ansökningarna och beslutar därefter om vilka av dessa som ska bli beviljade LOVA-bidrag (Havsmiljöinstitutet, 2013). Några exempel på åtgärder är anläggning eller återställande av våtmarker, musselodlingar, miljöanpassning av fritidsbåtshamnar (båtbottentvätt) och VA-planering i samverkan mellan kommuner (Havs- och Vattenmyndigheten, 2014).

Havsmiljöinstitutet skriver rapporten, ” *Utvärdering av projektverksamheten av havs- och vattenmiljöanslaget 2007-2012*” från 2013, att LOVA-medel enligt förordningen (2009:381) får delas ut till vattenprojekt som avser;

1. *Framtagandet av planer för och genomförande av kostnadseffektiva åtgärder som bidrar till minskade mängder av fosfor eller kväve i Östersjön eller Västerhavet.*
2. *Installation i kustområdena av anläggningar för mottagande av toalettavfall från fritidsbåtar*
3. *Installation av anläggningar för tvätt av botten på fritidsbåtar, eller*
4. *Genomförande av uppföljning och utvärdering av ovanstående* (Havsmiljöinstitutet, 2013).

---

¹ Verena Danielsson Vattenhandläggare/ Fiske- och vattenvårdsenheten, Länsstyrelsen Skåne, mejl 2015-05-12

² Verena Danielsson Vattenhandläggare/ Fiske- och vattenvårdsenheten, Länsstyrelsen Skåne, mejl 2015-05-12.

År 2015 infördes ett förbud mot att släppa toalettavfall från samtliga fritidsbåtar, med undantagsfall de som är kulturmärkta (k-märkta) (Havsmiljöinstitutet, 2013). Detta innebär att den senaste versionen av förordningen (2009:381), som finns tillgänglig på riksdagens hemsida, för stödberättigade åtgärder formulerats om. Den huvudsakliga skillnaden är att installation av anläggningar för mottagande av toalettavfall inte längre är stödberättigade från år 2015 i och med det nya förbudet som nämndes ovan (Riksdagen, 2015).

Naturvårdsverket skriver i rapporten, ” *Miljömålen - Årlig uppföljning av Sveriges miljö kvalitetsmål och etappmål 2014*” från år 2014, att ekonomiska styrmedel som LOVA är av stor vikt för att skapa lokalt engagemang, förståelse för övergödningens problematik och för att förbättra den lokala vattenkvaliteten. Vidare framgår det i rapporten att många länsstyrelser anger LOVA som ett viktigt styrmedel för arbetet med flertalet miljö kvalitetsmål, speciellt för miljö kvalitetsmålen *Ingen övergödning* och *Hav i balans samt levande kust och skärgård*. Det kan vara en anledning till att regeringen har beslutat om att, från och med år 2014, utföra en satsning på LOVA under fyra år där 75 miljoner kronor delas ut årligen. Därför är det viktigt att förbättra styrmedlet och uppmuntra aktörer att söka. Detta för att gynna det lokala och regionala vattenkvalitetsarbetet med fokus på övergödning (Naturvårdsverket, 2014).

2. Syfte och frågeställningar

2.1 Syfte

Syftet med detta masterarbete är att via en intervjustudie och ett analytiskt ramverk utvärdera styrmedlet LOVA. Intervjustudien utgjordes av både aktörer som använt sig av LOVA och sådana som inte gjort det. Syftet med att undersöka aktörer som inte ansökt om LOVA-bidrag är för att ta reda på om dessa är medvetna om att LOVA existerar, samt om det varit ett medvetet val att kanske söka andra bidrag än LOVA, eller inga bidrag alls, och i sådana fall varför. Resultatet kommer bidra med värdefull information till Länsstyrelsen Skåne om hur LOVA-bidragen upplevs av aktörerna, både i positiv och negativ bemärkelse. LOVA utvärderas också enligt ett analytiskt ramverk, där intervjuresultaten och olika rapporter används för att diskutera om LOVA uppfyller punkterna relevans, påverkan, effektivitet, persistens, flexibilitet, förutsägbarhet, kostnad-nytta, kostnadseffektivitet, öppenhet och rättvishet. Utifrån dessa punkter och intervjuresultaten syftar även studien till att utveckla olika förbättringsförslag för LOVA-bidragets framtida utformning.

2.2 Frågeställningar

1. Hur ser olika aktörer på LOVA?
2. Hur påverkar kravet på 50 % motfinansiering utformningen av LOVA-projekten?
3. Hur kan LOVA förbättras?
4. Fungerar LOVA som det är tänkt?

3. Metod

3.1 Datainsamling

Studien kommer att utgöras av två metoder, en intervjustudie och en databasundersökning. Intervjuerna utgörs av både strukturerade kvalitativa och kvantitativa frågor och resultaten presenteras i en separat del som är riktad till Länsstyrelsen Skåne. Intervjuresultaten kommer även att användas för att analysera om LOVA uppfyller det analytiska ramverket som presenteras i avsnitt 3.3. Strukturerade kvalitativa intervjuer kan likna kvantitativa intervjuer men skiljer sig genom att det inte finns färdiga svarsalternativ och frågorna är öppna. Genom denna typ av intervju, menar Johannessen et al. i boken *”Introduktion till samhällsvetenskaplig metod”* från år 2003, att informanten svarar med egna ord och forskaren har en mindre inverkan på hur intervjupersonen svarar. Detta medför även att forskaren får mer kontext runt svaren, vilket är lämpligt när resultaten sedan ska tolkas (Johannessen & Tuft, 2003). Kvale och Brinkmann beskriver i boken *”Interviews- Learning the Craft of Qualitative Research Interviewing”* från år 2009 att kvalitativa forskningsintervjuer syftar till att förstå världen från intervjupersonens perspektiv för att ta del av deras erfarenheter (Kvale & Brinkmann, 2009). Därför är kvalitativa intervjuer en relevant metod eftersom studien ämnar till att undersöka olika intervjugrupperns perspektiv på styrmedlet LOVA. Johannessen & Tuft (2003) menar att skillnaderna mellan kvalitativa och kvantitativa tekniker kompletterar varandra. Kvantitativa data lämpar sig mer för räkneoperationer. För att underlätta vissa frågor som annars kan missförstås av intervjupersonerna och samtidigt få in jämförbara kvantitativa resultat för att upprätta grafer har vissa frågor en kvantitativ uppställning. Det vill säga att det finns färdiga svarsalternativ och exempel för några av frågorna.

Undersökningen utgjordes av tre olika intervjugrupper. Urvalet av dessa grupper har varit möjlig genom information från Länsstyrelsen Skåne där det framgick vilka kommuner som sökt LOVA-bidrag, hur mycket pengar som har delats ut och vilka som ansökt men inte blivit beviljade bidrag. Den första intervjugruppen utgjordes av fyra kommuner och ett vattenråd i Skåne som blivit beviljade LOVA-bidrag. Syftet med denna grupp var att den kan uttala sig om vad som fungerat bra och dåligt med LOVA och processen kring styrmedlet och på så vis kan olika förbättringsförslag utformas.

Urvalet skedde genom hur stor totalsumma via LOVA-bidrag kommunerna blivit tilldelade. För att minska risken av att enbart få in positiva resultat valdes två kommuner ut som erhållit

mycket LOVA-bidrag, över två miljoner kronor, och sedan två kommuner som blivit tilldelade under 500 000 kronor, fördelat på minst två projekt. Anledningen till att det minst skulle vara två projekt som blivit beviljade bidrag är för att kommunerna inte skulle uttala sig om endast ett projekt, utan istället ha erhållit erfarenhet från minst två projekt. På så vis minskar risken att resultatet blir vinklat utifrån endast ett projekt som kanske var lyckat eller misslyckat. Det ska också nämnas att somliga kommuner inte ansökt som enskilda kommuner men är kanske medlemmar i olika vattenråd som sökt LOVA. Dessa kommuner har räknats med som kommuner som sökt LOVA då de ansökt styrmedlet ihop med andra kommuner och aktörer genom vattenrådet.

Den andra intervjugruppen bestod av ett miljöförbund, som representerar tre kommuner, och ett vattenråd i Skåne som inte ansökt om LOVA-bidrag. Denna grupp intervjuades för att få information om varför dessa aktörer inte ansökt om LOVA-bidrag, vilket kan peka på några svagheter hos styrmedlet. Genom resultaten kunde sedan förslag på hur styrmedlet ska förbättras utformas samt svara på frågan varför dessa aktörer inte ansökt om LOVA-bidrag. Urvalet av dessa skedde genom att det endast fanns tre kommuner i Skåne som inte ansökt om LOVA-bidrag. Vattenrådet valdes eftersom många andra vattenråd i Skåne ansökt om LOVA. Det var därför av intresse att få in synpunkter av ett vattenråd som inte ansökt om bidraget.

Den tredje intervjugruppen bestod av tre föreningar som sökt och fått LOVA-bidrag. Denna grups svar var av intresse för att kunna avgöra hur LOVA uppfattas av föreningar och hur LOVA skulle kunna förbättras för denna typ av aktörer. Två föreningar som intervjuades valdes ut genom granskning av länsstyrelsens information. Den sista gruppen utgjordes av en organisation som använt LOVA ett flertal gånger och besitter därför mycket erfarenhet av styrmedlet. För att samtliga intervjupersoner ska känna sig trygga och våga uttrycka sina åsikter råder det anonymitet. Därför kommer olika kommuner refereras till som kommun 1, kommun 2 och så vidare och samma sak gäller för vattenråd och föreningar. Specifika åtgärder som intervjupersonerna deltagit i eller deras positioner kommer inte heller att presenteras eftersom det då kan gå att ta reda på vem som deltagit i undersökningen. För att analysen av intervjuresultaten ska förenklas menar Johannessen & Tufte (2003) att en viss standardisering av intervjufrågorna är fördelaktig (Johannessen & Tufte, 2003). Därför har de grupper som erhållit LOVA-bidrag fått liknande frågor. Tiden för intervjuerna varierade och var mellan 12- 60 minuter långa där de flesta var runt 20 minuter. Intervjufrågorna hittas i slutet av arbetet i Bilaga 1.

Utöver intervjustudien har även en databasundersökning genomförts för att kunna analysera styrmedlet. Underlaget har bestått av olika myndighetsdokument i form av rapporter som inhämtades från Naturvårdsverkets och Havs- och Vattenmyndighetens hemsidor. Där sökord som "LOVA" och "Styrmedel" användes för att finna relevanta rapporter i myndigheternas databaser. Utöver myndighetsdokumenten har även vetenskapliga artiklar kring styrmedel använts. Sökord och metod som användes för att hitta de vetenskapliga artiklarna framgår i avsnitt 3.2 nedan. Studiens huvudsakliga avgränsning är att det enbart är styrmedlet LOVA som utvärderas. Andra styrmedel kommer att nämnas men inte beskrivas i detalj. För att det skulle vara möjligt att genomföra och analysera samtliga intervjuer och samtidigt få ett jämförbart resultat avgränsades antalet intervjuer till totalt tio stycken. För urvalet av vattenråd och kommuner har det även skett en geografisk avgränsning då det endast är kommuner och vattenråd i Skåne län som deltagit i studien. Studien kommer inte heller undersöka resultaten av de genomförda projekten i form av fosfor- och kvävereduktion. Likaså kommer detta arbete inte heller utreda om bidraget lett till att åtagandena i BSAP uppnås.

3.2 Datainsamling för att ta fram ett analytiskt ramverk

Utöver intervjustudien har ett analytiskt ramverk, som ligger till grund för analysen, tagits fram genom en databasundersökning. Två vetenskapliga artiklar presenterar mallar för hur olika styrmedel kan utvärderas. Genom att välja ut relevanta kriterier från Mickwitz (2003) och Harmelink et al. (2008) två olika ramverk har en mall skapats för att utvärdera styrmedlet LOVA. Denna mall utgör grunden för att analysera styrkorna och svagheterna med LOVA där även kopplingar mellan intervjuresultaten och övriga vetenskapliga artiklar och myndighetsdokument utförts för att analysera materialet. För att få en förenklad bild av ramverket har en modell över det skapats med modelleringsprogrammet VENSIM. De vetenskapliga artiklarna hittades genom sökningar i databasen LUBsearch där sökord som "Environmental policy instruments", "Theory based policy evaluation", "Environmental subsidy as policy instrument", "Environmental policy instruments grants", "Taxes versus subsidies" legat till grund för sökningarna. För att rapporterna skulle hålla vetenskaplig kvalitet söktes endast artiklar som var "Peer Reviewed".

3.3 Analytiskt ramverk

I rapporten ”*Theory-based policy evaluation of 20 energy efficiency instruments*”, från år 2008, skriver Harmelink et al. att det ofta är svårt att jämföra utvärderingar av styrmedel eftersom det ofta används olika metoder och indikatorer.

Harmelink et al. (2008) har därför skapat en sexstegsmetod för att utvärdera styrmedel. Somliga av dessa steg är inte relevanta för denna utvärdering eftersom vissa steg inte går att applicera på LOVA, men det kan också vara för att en del steg omfattar sådant som går utanför studiens avgränsningar och syfte. Därför kommer bara de tre steg som är av relevans att presenteras.

Steg 1 – Sätt upp kvantifierbara indikatorer. Genom att upprätta kvantifierbara indikatorer går det att mäta förändringen som styrmedlet har haft. Detta steg kräver utvecklandet av nödvändiga formler för att kunna räkna ut påverkan.

Steg 2 – Intervjua involverade aktörer för att undersöka om styrmedlet fungerar som det är tänkt.

Steg 3 - A) Analysera informationen. B) Dra slutsatser kring om styrmedlet fungerar med hjälp av de kvantifierbara indikatorerna. C) Rekommendationer formuleras för förbättringar. (Harmelink et al., 2008)

Vidare menar Harmelink et al. (2008) att aktörer föredrar enkla och klara regler samtidigt som besluten eller olika godkännanden ska ske så fort som möjligt. Likaså ökar chanserna att styrmedlet blir lyckat om agenturen som har hand om styrmedlet har en bra kommunikation med intressenterna och möjligheten att kunna förändra eller påverka styrmedlet (Harmelink et al., 2008). Det är även av stor vikt att det finns ett politiskt stöd som upprätthåller befintliga styrmedel och utvecklar nya sådana (Mickwitz, 2003). Naturvårdsverket skriver i rapporten, ”*Ekonomiska styrmedel för miljöns skull*” från år 2005, att ett effektivt ekonomisk styrmedel kännetecknas av att användningen av styrmedlet leder till att det satta målet nås snabbast möjligast, att styrmedlet är kostnadseffektivt, att styrmedlet resulterar i teknisk utveckling och att styrmedlet ska vara billigt och enkelt att övervaka (Naturvårdsverket, 2005).

Mickwitz (2003) skriver att efterfrågan på utvärderingar av miljömässiga styrmedel ökar hos beslutsfattare. Det blir även allt vanligare att det utförs utvärderingar av nyligen införda styrmedel. Det ses som särskilt viktigt att utvärdera nyligen införda styrmedel eftersom det oftare är lättare att förändra ett styrmedel tidigt i sin livscykel innan det får en historia eller en

viss prägel. Det är även fördelaktigt att utföra utvärderingarna i ett så tidigt skede som möjligt för att få reda på om det är något med styrmedlet som fungerar dåligt, och därmed kan lösa problemet snabbare. Det är dock viktigt att påpeka att alla styrmedlets effekter inte kan utvärderas när som helst på grund av att de naturliga processerna ofta tar lång tid. Det är därför ofta nödvändigt att utvärderingen fokuserar på administrationen och effekterna istället för själva resultatet, som utvärderas i en begränsad skala. Vidare tar Mickwitz (2003) upp vikten av interventionsteorier (*Intervention Theories*) som är en modell över hur slutresultatet ska nås. Syftet med interventionsteorierna är att beskriva hur styrmedlet är tänkt att fungera, de är alltså inte avsedda för att beskriva hur styrmedlet faktiskt fungerar. Dessa är sedan till för att användas som verktyg till utvärderingen för att se hur interventionerna har implementerats och vilka effekter de har haft i praktiken. Interventionsteorierna består i allmänhet av förväntningar på följande fokusområden;

- Aktörer – Inkluderar de beslutsfattare som implementerar styrmedlet och styrmedlet målgrupp.
- Insats (Input) – Vad som används för att generera effekten (output).
- Effekt (Output)– Vad målgruppen ställs inför t.ex. ett tillstånd.
- Resultat – Handlingarna som målgruppen utfört på grund av effekten.

Interventionsteorierna har två viktiga funktioner i en utvärdering. Den första funktionen är att de kan användas för att fastställa styrmedlets tänkta inverkan och målområde. Den andra funktionen är att de kan användas för att bestämma vilka effekter, resultat och orsakssammanhang som det ska samlas in data om (Mickwitz, 2003).

Enligt Mickwitz (2003) ramverk för att utvärdera styrmedel är det tre kriteriegrupper som är särskilt viktiga. Den första kriteriegruppen tar upp allmänna kriterier, den andra gruppen berör ekonomiska kriterier och den sista gruppen utvärderar demokratiska kriterier (Mickwitz, 2003).

Den allmänna kriteriegruppen består av sex punkter;

1. Relevans - Täcker styrmedlets mål det huvudsakliga miljöproblemet?
2. Påverkan - Är det möjligt att identifiera påverkningar som beror på styrmedlet?
3. Effektivitet - Till vilken grad uppfyller de utförda åtgärderna det uppsatta målet för styrmedlet?
4. Persistens - Har åtgärderna en långvarig verkan på miljön?
5. Flexibilitet - Kan styrmedlet klara av förändrade förhållanden?

6. Förutsägbarhet - Är det möjligt att förutse styrmedlets resultat?

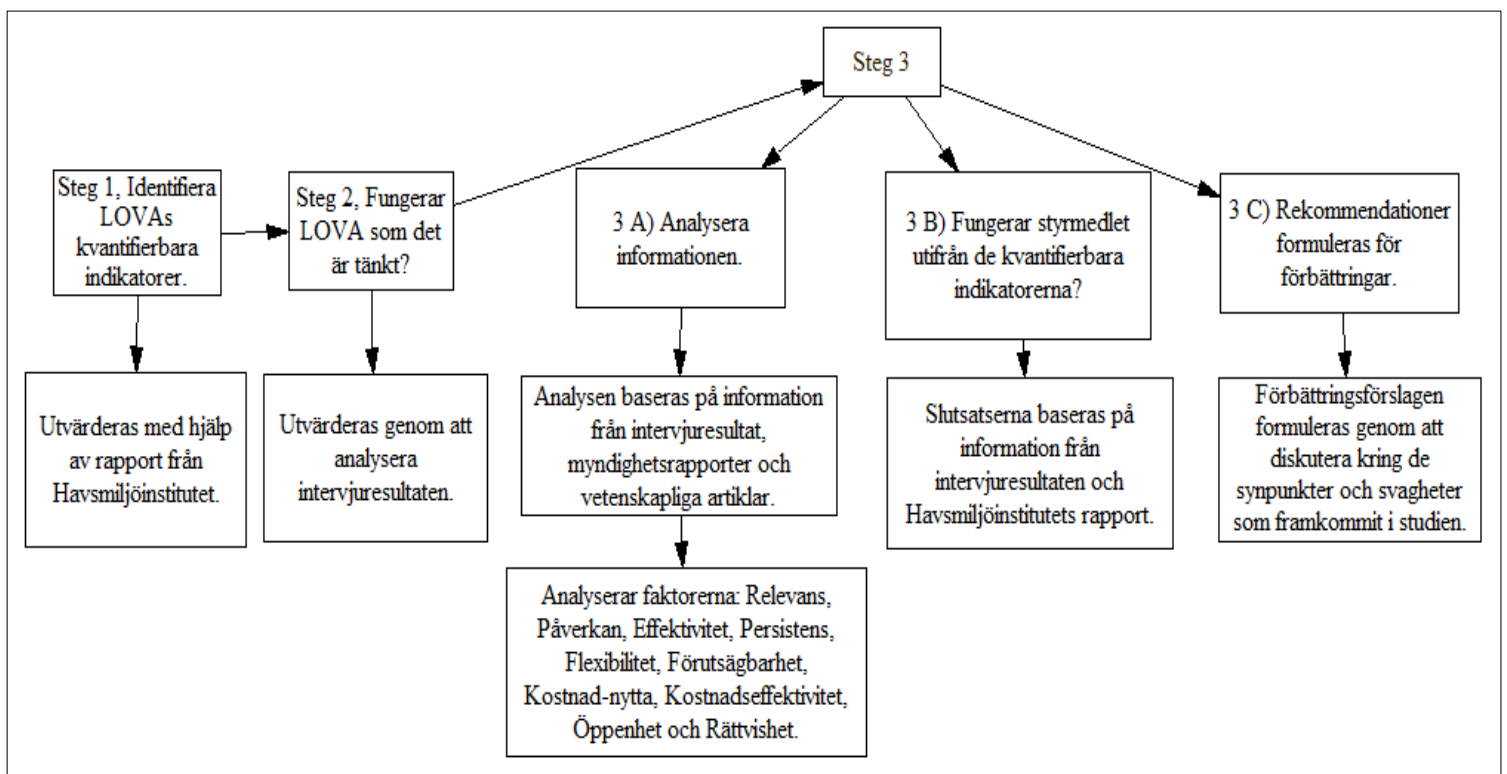
De ekonomiska kriterierna består av två punkter;

1. Kostnad-nytta - Är nyttan värd kostnaderna?
2. Kostnadseffektivitet - Rättfärdigar resultaten de använda resurserna?

De demokratiska kriterierna består av tre punkter;

1. Legitimitet - Till vilken grad accepterar individer och olika organisationer styrmedlet?
2. Öppenhet - Hur stor tillgång har folk till styrmedlets resultat och processer?
3. Rättvishet – Distribueras kostnaderna och resultaten rättvist, har alla samma förutsättningar att delta? (Mickwitz, 2003)

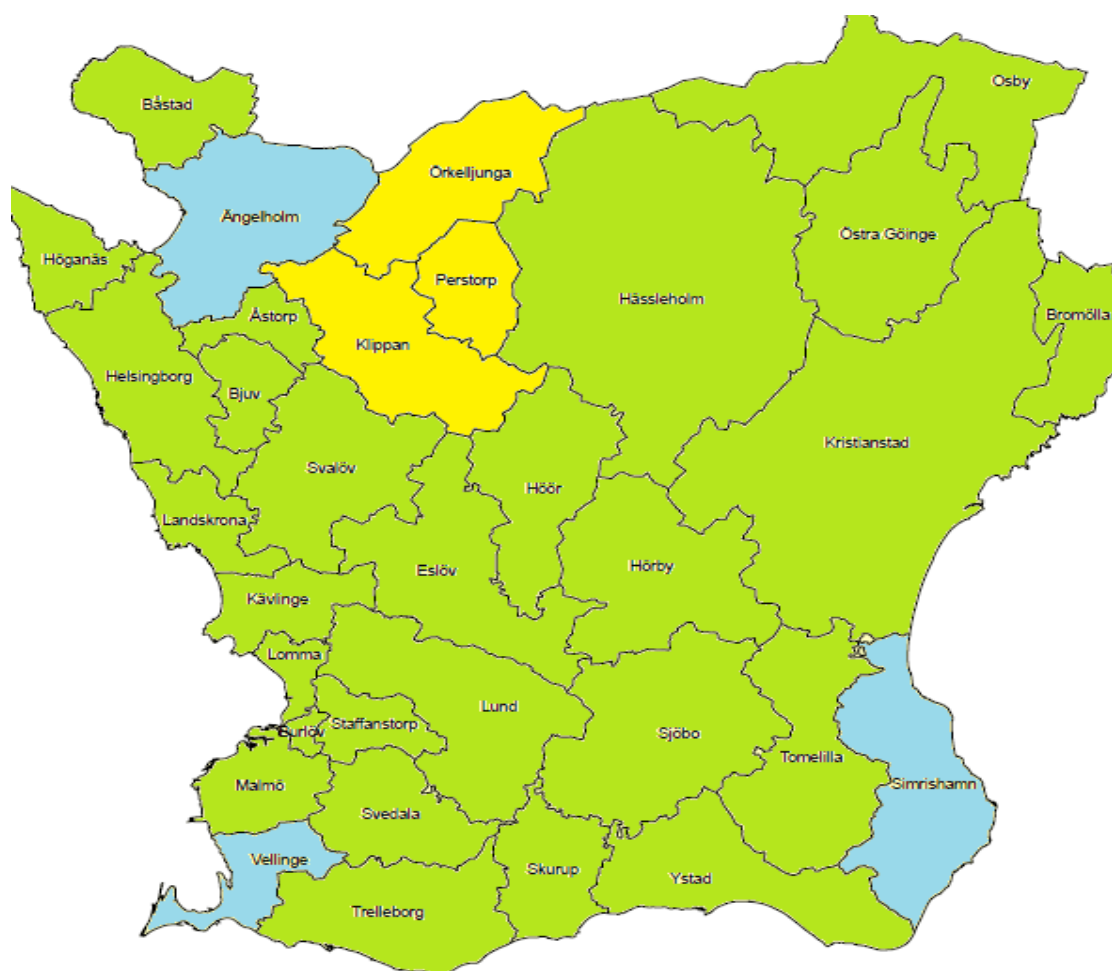
Punkt 3 A som Harmelink et al. (2008) lyfter fram i deras utvärderingsmall handlar om att analysera materialet. Eftersom ramverket Harmelink et al. (2008) presenterar, mer beskriver processen om hur styrmedel kan utvärderas jämfört med Mickwitz (2003) som går in på olika faktorer som ska analyseras, kommer punkterna i Mickwitz (2003) ramverk att ligga till grund för att analysera punkt 3 A i utvärderingsmallen från Harmelink et al. (2003). En förenklad bild över ramverket har skapats och framgår i Figur 1 nedan.

Figur 1, Modell över ramverk. Bilden illustrerar en förenklad modell av det analytiska ramverket. I modellen framgår de olika stegen, vilken information som använts för att analysera stegen och vilka faktorer som har utvärderats.

4. Resultat av intervjustudie

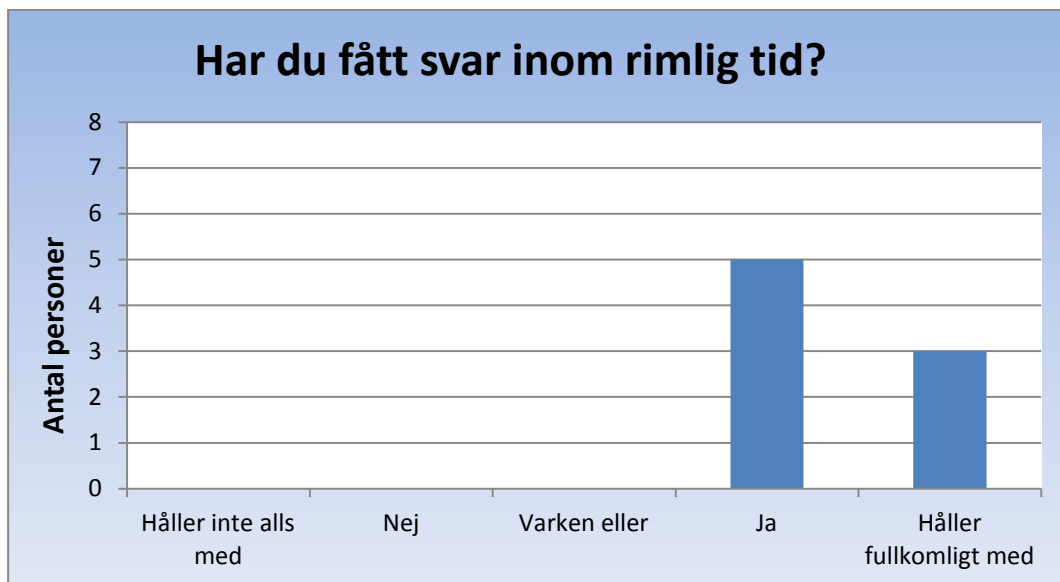
Överlag uppfattas LOVA-bidraget positivt bland styrmedelsanvändarna men det finns även saker som har fungerat mindre bra och som skulle kunna förbättras. Vad som upplevts som negativt skiljer sig på vissa punkter mellan kommuner och föreningar men det råder även gemensamma åsikter. Av Skånes 33 kommuner är det 27 stycken som ansökt om LOVA-bidrag och fått det beviljat till och med år 2014. Av de sex kommuner som återstår har tre stycken ansökt om LOVA-bidrag men inte blivit beviljade LOVA-medel. Det betyder alltså att det enbart är tre kommuner som inte alls ansökt om LOVA-bidrag. Vilka kommuner som blivit beviljade LOVA-bidrag kan ses i Figur 2 nedan.

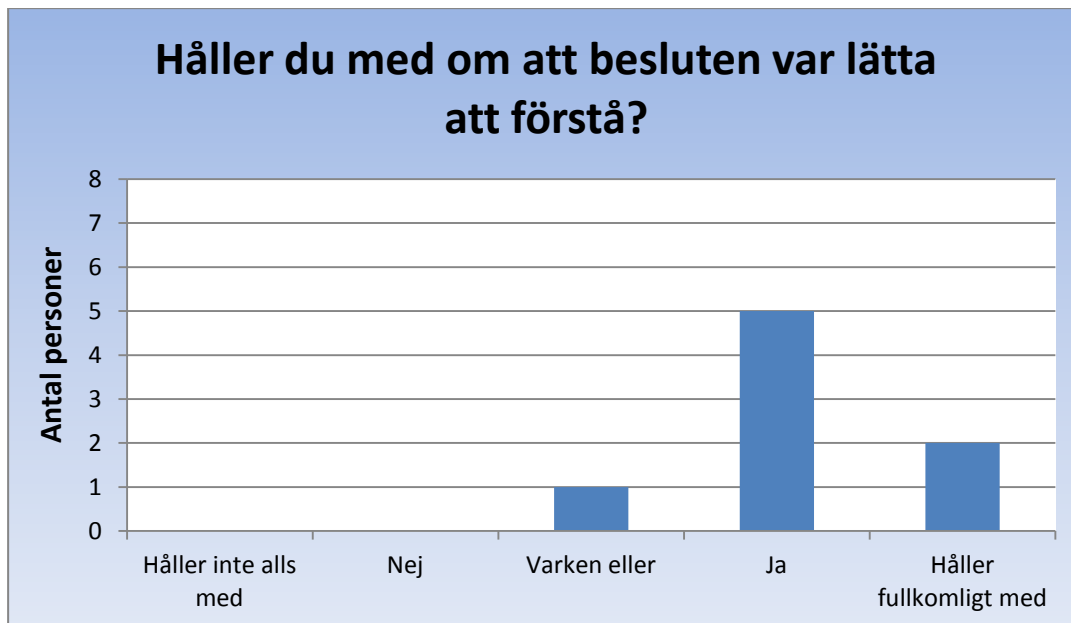
Figur 2, Karta över LOVA-ansökningar. Bilden visar vilka av Skånes kommuner som blivit beviljade LOVA-medel (grön färg), vilka kommuner som sökt LOVA-bidrag men inte blivit beviljade (blå färg) och vilka kommuner som inte sökt LOVA-bidrag alls (gul färg). Indelningen gäller enbart kommuner. Exempelvis har en icke-kommunal förening erhållit LOVA-medel i Ängelholm medan Ängelholms kommun har sökt LOVA-bidrag men inte blivit beviljade och har därför fått färgen blå. Det bör nämnas att Simrishamn kommun deltagit i ett LOVA-projekt som samarbetspartner men inte fått något eget projekt beviljat.

4.1 Handläggning och information

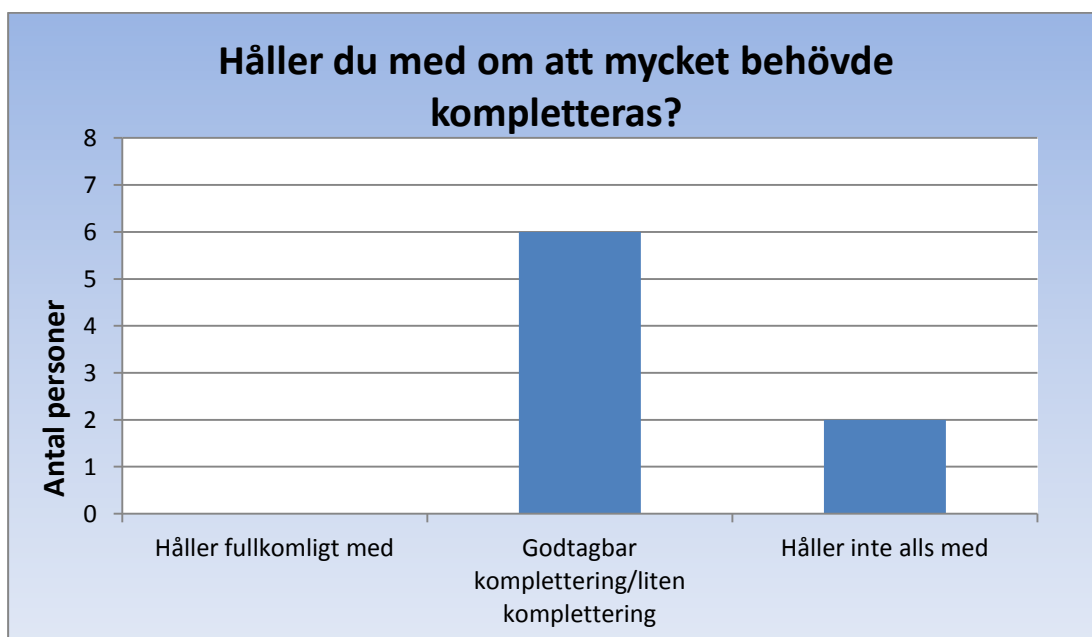
Samtliga aktörer som blivit beviljade LOVA-bidrag upplevde bidraget som något positivt. Framförallt betonades det av många att kontakten med länsstyrelsen och den hjälp man erhållit har varit mycket bra, vilket gynnar framtida LOVA-ansökningar. När det kom till länsstyrelsens handläggning av de olika LOVA-projekten blev resultatet följande:

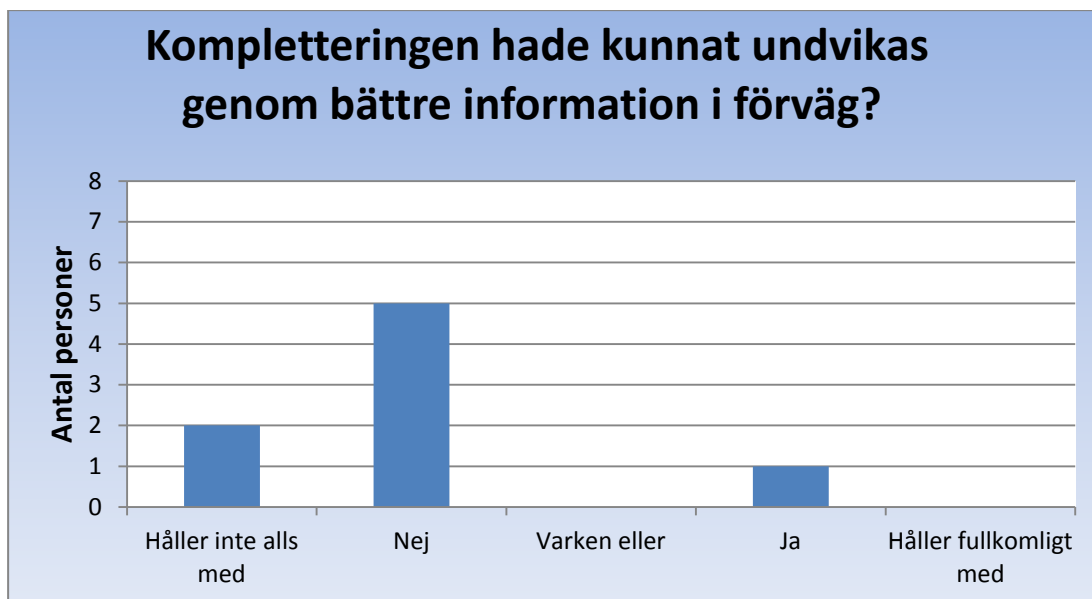
Diagram 1, Rimlig återkopplingstid. Diagrammet illustrerar hur många personer som ansåg att de fått svar på sina frågor inom rimlig tid på en femgradig skala där svaret "Håller inte alls med" är det sämsta och svaret "Håller fullkomligt med" är det bästa. Det vill säga att svaret "Ja" betyder att det fungerar bra men kanske inte är perfekt. Av totalt åtta personer svarade fem stycken "Ja" och tre stycken svarade "Håller fullkomligt med".

Diagram 2, Beslutens tydlighet. Diagrammet visar hur många personer som håller med om att besluten var lätta att förstå. Av åtta personer ansåg en att besluten varken var lätta eller svåra att förstå, fem personer ansåg att besluten var lätta att förstå och två personer höll fullkomligt med. (Samma skalindelning som för Diagram 1)

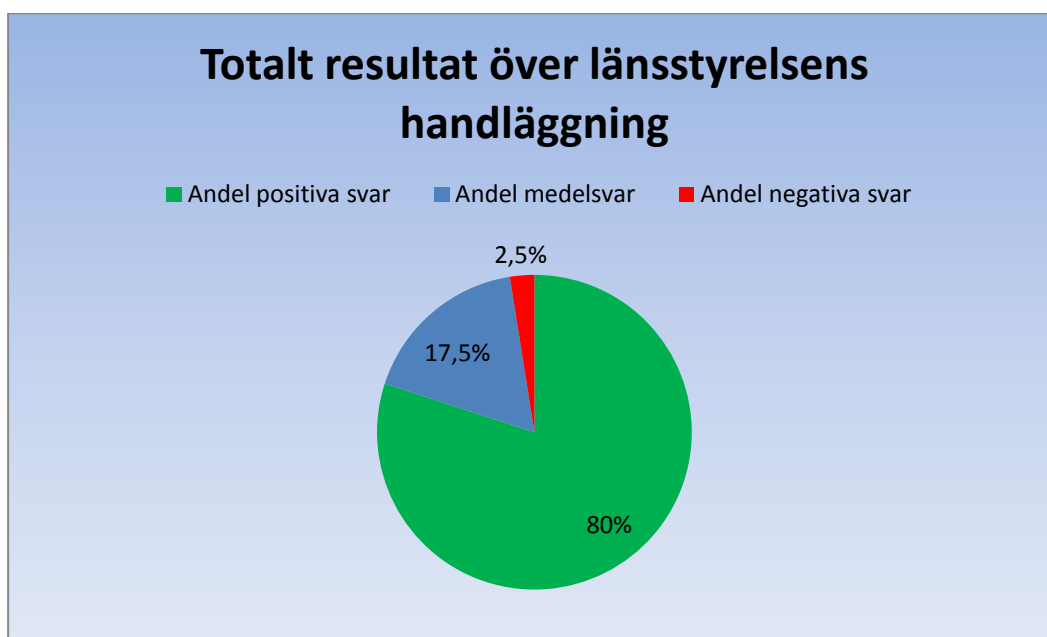

Diagram 3, Eventuell komplettering. Diagrammet illustrerar hur många personer som håller med om att mycket behövde kompletteras med LOVA-ansökningen. Av åtta personer sade sex personer att de fick en godtagbar eller liten komplettering och två personer höll inte alls med om att något behövde kompletteras.

Diagram 4, Möjlig reducering av komplettering genom bättre förtidsinformerings.

Diagrammet visar hur många personer som håller med om att kompletteringen hade kunnat undvikas genom bättre information i förväg. Två personer svarade "Håller inte alls med", fem personer svarade "Nej" och en person svarade "Ja".

Diagram 5, Sammanställande resultat över länsstyrelsens handläggning. Diagrammet redogör det totala resultatet över hur länsstyrelsens handläggning har uppfattats (Diagram 1- Diagram 5). Det går då att utläsa att 80 % av svaren varit positiva (grön färg), 17,5 % av svaren har varit på medelnivå (blå färg) och 2,5 % av svaren har varit negativa (röd färg).

Ovanstående diagram visar att länsstyrelsens handläggning av de olika LOVA-projekten i mycket hög grad fungerar bra. Det var även många av aktörerna som ansåg att kontakten med länsstyrelsen fungerat mycket bra och att den positiva personliga kontakten med länsstyrelsen troligtvis kan medföra nya LOVA-projekt. Att andelen medelsvar uppgår till 17,5 procent av det totala resultatet beror i stor del på att många fick en liten komplettering på LOVA-ansökningen. Det bör dock poängteras att det inte upplevdes som något negativt av aktörerna, utan istället som något godtagbart. Även fast mycket har upplevts som positivt, finns det vissa svårigheter och förbättringsförslag.

Ett återkommande förbättringsförslag från flera av intervjupersonerna har på något sätt handlat om själva ansökan som i många fall upplevs som komplicerad. Det måste dock återigen poängteras att många av aktörerna menar att de har fått bra hjälp från länsstyrelsen som varit väldigt tillmötesgående när aktörerna kontaktat dem. Utan den hjälpen hade det varit svårt att fylla i ansökan.

Jag känner att det lite är upp till oss själva att skapa förutsättningar, skapa en bra projektplan. Skulle kanske kunna få mer personligt stöd från länsstyrelsen. Det är en djungel med byråkrati, många kan bli skrämda av allt man måste igenom. Man skulle kunna ha en personlig handledare vid stora projekt som var med från början. Bara att skriva en ansökan om man inte är van kan vara svårt och då kan det falla på det.

(Citat från förening 3)

Det anses även svårt att uppskatta hur stor reduktion av kväve och fosfor åtgärden tros komma att medföra. Förslagsvis skulle det istället ske genom en uppföljning i efterhand. Aktörer skulle därför gärna se att blanketterna förenklades och att det erhöles mer utförlig information från början om hur ansökan ska fyllas i. Vattenråd 1 menade på att det finns en viss osäkerhet kring LOVAs framtid, eftersom det försvann ett tag men sedan kom tillbaka, vilket har varit negativt. Förening 2, som sökt LOVA i flera län tog även upp att olika länsstyrelser har olika syn på vilken detaljeringsnivå budgeten och liknande ska ligga på. Vilket är ganska anmärkningsvärt eftersom ett styrmedel bör ha samma detaljeringsnivå, oavsett vilket län LOVA ansöks i.

Som jag uppfattar det, eftersom vi sökt i flera olika län, så har länsstyrelserna olika syn på vilken detaljeringsnivå man vill ha på

budget och sådär och det hade kanske kunnat vara lite bättre. (Citat från förening 2)

Även mer generell information om olika finansieringsfrågor, regelverk, beräkningar och kostnader anses även borde delas ut med ansökan. Det kan exempelvis handla om vilka andra styrmedel som LOVA kan kombineras med.

En bättre samordning och framförallt tydlighet så man vet vilka bidrag som går att kombinera med vilka och varför och varför inte. Det skulle underlätta för många. Även om man är glad för att få 50 % betalt måste den andra halvan finansieras. Det tror jag skulle få fler aktörer att vilja engagera sig. (Citat från förening 2)

För att underlätta utformningen av LOVA-projekt uppkom det önskemål om exempelvis fler färdiga exempel på LOVA-projekt.

Skulle kunna ha fler färdiga exempel på hur LOVA-bidraget kan användas. Om man exempelvis ska bygga en spolplatta för att tvätta båtar vore det bra om det finns färdiga exempel på detta och hur sådana lösningar kan se ut och få hjälp att fylla i blanketter och liknande. Det skulle underlätta att söka bidraget. (Citat från kommun 1)

För att få inspiration till nya projekt och lägesstatus runt om i länet efterfrågades det att det skulle skickas ut regelbunden information om LOVA-arbetet runt om i Skåne.

4.2 Redovisningstid

Två aktörer ansåg att redovisningstiden för LOVA-projekten är för kort och borde förlängas. Detta eftersom, utöver själva tiden som läggs på planering och genomförande av projektet, det är flera faktorer som påverkar projekttiden. Problem som nämnts under intervjuerna har exempelvis varit att det inte går att gräva när som helst, dels på grund av klimatet samt dels på grund av andra faktorer som exempelvis fisklek. Istället för en projekttid på tre år föreslogs det att den skulle kunna förlängas till fem år.

Det blir en onödigt tidspress man sätter på projekten. Bara att hinna färdigt och hinna redovisa det blir väldigt stressigt. Tre år kan tyckas vara lång tid men är i våtmarkssammanhang ganska kort tid. Att söka tillstånd och sådana saker kan dra ut på tiden, bara att få tillstånd av

länsstyrelsen kan ibland ta ett år. Sen kan man inte gräva närsomhelst, klimatet kan ställa till det och sådana faktorer. (Citat från kommun 3)

4.3 Motfinansieringen

LOVAs motfinansieringskrav på 50 procent har haft stor påverkan på aktörerna, både positiv och negativ sådan. Somliga aktörer, både kommunala och en av föreningsaktörerna, ser motfinansieringen som något positivt. Intervjuperson från förening 1 menade att tack vare att 50 procent av kostnaden blev betald kunde åtgärden/projektet tidigareläggas, vilket har varit positivt. Intervjupersonen från förening 3 menade istället att motfinansieringen på 50 procent är LOVAs största problem och kan ibland vara omöjlig att möta när det kommer till större projekt.

Om man som vi bildar en ekonomisk förening har man inte möjlighet att skaffa fram en motfinansiering. Föreningen utgörs av en sammanslutning av fastighetsägare och bönder, en del har mer pengar andra mindre. Känner väl inte i första hand att de ska finansiera så mycket utan tycker istället att de ska vara nöjda med att de bidrar med sin mark. (Citat från förening 3)

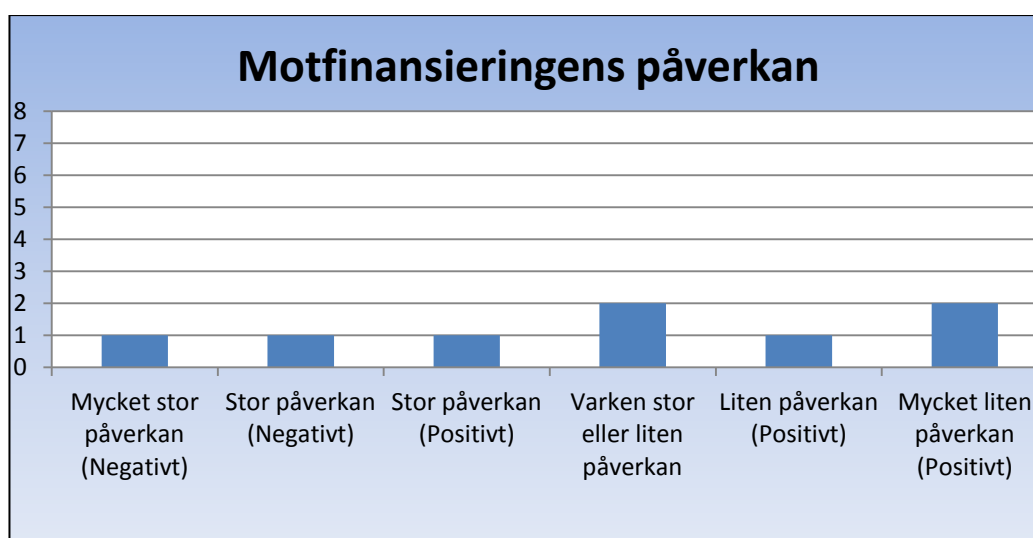
Vattenråd 1 menade att motfinansieringen självklart spelar en stor roll och att man i första hand söker landsbygdsprogrammet³ som ger mycket högre stöd. Det är inte alltid som ansökningarna passar inom landsbygdsprogrammets ramar och då söks istället LOVA. Intervjupersonen på kommun 3 ansåg att motfinansieringskravet skulle kunna sänkas och att viktiga projekt skulle kunna bekostas helt av staten. Kommun 3 menade på 50 procent motfinansiering har haft stor positiv påverkan på utformningen av deras LOVA-projekt då hälften av åtgärden blivit betald. Det poängterades att det hade skett fler ansökningar om motfinansieringen hade varit lägre. Företrädaren för förening 2 ansåg att motfinansieringen är ett visst problem, men det är ett större problem med att själva LOVA-förordningen har en snäv syn på prioriterade åtgärder. Vilket i sin tur kan göra det svårt att uppfylla kraven för andra bidrag som kan täcka upp andra halvan av finansieringen. Detta är dock ett

---

³ Landsbygdsprogrammet är ett styrmedel som används för att uppnå målen för landsbygdspolitiken. Satsningarna sker i form av stöd och ersättningar för att utveckla landsbygden och åtgärderna finansieras gemensamt av Sverige och EU. Landsbygdsprogrammet är indelat i de tre områdena: Förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft, förbättra miljön och landskapet och gruppen om att förbättra livskvaliteten, bredda företagandet och främja utvecklingen av landsbygdens ekonomi. Landsbygdsprogrammet bidrar till miljömålsarbetet och kan sökas av företag på landsbygden och för de som vill arbeta med landsbygdsutveckling. Stödet kan exempelvis sökas lantbrukare, småföretagare eller ideella föreningar (Jordbruksverket, 2014)

övergripande problem och gäller inte enbart LOVA. Det borde därför ske en bättre samordning mellan myndigheter som delar ut stöd för att göra regelverket mer enhetligt och gör det möjligt att kombinera fler stöd för att maximera nyttan.

Förening 2 ansåg även att det skulle kunna vara olika motfinansieringskrav på olika aktörer eftersom det är svårt att täcka upp halva kostnaden med ideellt arbete. Även förening 3 ansåg att motfinansieringskravet borde vara lägre för föreningar. Likaså menade förening 3 att en del av finansieringen direkt borde gå till markägarna som någon form av markinrånghärsättning. Sammantaget skiljer det sig ganska mycket om hur aktörerna upplever att motfinansieringen påverkat deras LOVA-projekt. Detta visas i Diagram 7 nedan.

Diagram 6, Motfinansieringens påverkan. Diagrammet visar hur stor påverkan motfinansieringen har haft på utformningen av aktörernas LOVA-projekt.

4.4 Vad som fungerat bra med LOVA

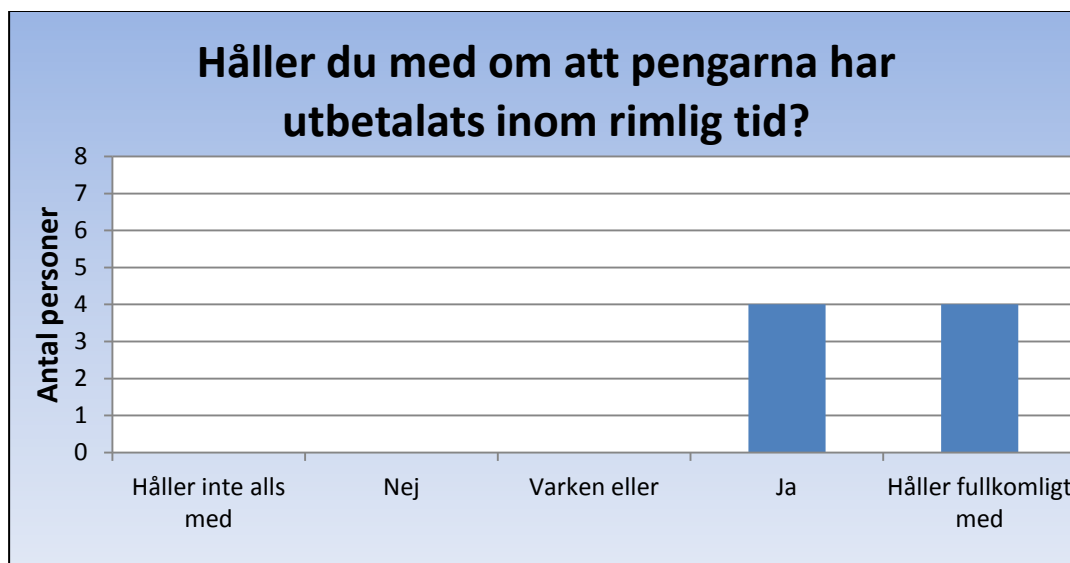
Även om aktörerna kommit med vissa förbättringsförslag upplever i stort sett samtliga aktörer som erhållit LOVA-bidrag styrmedlet som något positivt, där framförallt kontakten med länsstyrelsen utmärkt sig som det som flest aktörer anser fungerat väldigt bra. Förening 3 menade på att LOVA har varit en förutsättning för att de överhuvudtaget skulle ha möjlighet att utföra projektet. Vidare menade kommun 3 att LOVA medför ett stort intresse hos markägarna och ökar miljömedvetenheten hos dessa. Detta samtidigt som grannskapet ser vad som händer och genererar i nya intresserade markägare.

Av de åtta aktörer som blivit beviljade LOVA-bidrag anser sju stycken att länsstyrelsens aktivitet och engagemang för de olika projekten ligger på en bra och rimlig nivå.

Mycket aktiva inledningsvis, viktigt med erfarna människor, jättebra support. Otroligt positivt, måste tillägga att det är mycket på det personliga planet, personliga erfarenheter är mycket viktiga. (Citat från förening 3)

Den aktören som ansåg att länsstyrelsen kunde engagera sig mer önskade att det kunde ske i form av rådgivning om hur projekten kan utföras och ge exempel på befintliga anläggningar. Detta menade förening 1 skulle underlätta arbetet och resultera i mer kostnadseffektiva lösningar.

Länsstyrelsens handläggning av de olika LOVA-projekten har även det uppfattas som något positivt (se Diagram 5 under avsnitt 4.1.1.1). Att 80 procent av den totala svarsandelen på frågor som rör länsstyrelsens handläggning är positiv får ses som ett mycket bra resultat, i synnerhet då den negativa andelen svar endast låg på 2,5 procent. Att samtliga aktörer anser att pengarna har utbetalats inom rimlig tid se Diagram 7 nedan uppfattas även det av de deltagande som något positivt.

Diagram 7, Rimlig utbetalningstid. I diagrammet går det att utläsa att fyra personer svarat "Ja" på frågan om de håller med om att pengarna har utbetalats inom rimlig tid och fyra personer har svarat "Håller fullkomligt med". (Samma skalindelning som för Diagram 1)

4.5 Anledningar till att kommuner och vattenråd inte ansökt om LOVA-bidrag.

Det går i Figur 2, i början av detta kapitel, att utläsa att det är kommunerna Klippan, Perstorp och Örkelljunga som inte ansökt om LOVA-bidrag. Det är värt att nämna att dessa kommuner representeras av ett och samma miljöförbund, vilket är en av förklaringarna till att ingen av dessa kommuner har sökt LOVA-medel. Intervjupersonen hos miljöförbundet menade att den egentliga huvudsakliga anledningen till att de inte ansökt om LOVA-bidrag är för att de inte har full kontroll över de terrestra miljöerna än och koncentrerar sig därför på dessa till att börja med. Miljöförbundet använder sig i huvudsak av styrmedlet lokala naturvårdssatsningen, även förkortat LONA⁴, men har även använt sig av styrmedel för biotopförbättrande åtgärder i strömmande vatten. Styrmedlet LONA har även sökts för vattenåtgärder då miljöförbundet har haft goda erfarenheter av styrmedlet.

En av huvudanledningarna till att miljöförbundet använt sig av bidrag för biotopförbättrande åtgärder istället för LOVA-bidraget är att biotopförbättrande åtgärder blivit helt finansierade av länsstyrelsen, vilket har medfört att det blivit billigare och enklare att utföra projekten. Motfinansieringskravet i LOVA har alltså i detta fall enligt intervjupersonen varit avgörande och en av orsakerna till att andra styrmedel sökts istället. Det är dock viktigt att belysa att intervjupersonen för miljöförbundet menade på att de mycket väl kan ansöka om LOVA-bidrag i framtiden men för tillfället fokuserar de på den terrestra miljön och har varken tid eller resurser att driva ett LOVA-projekt.

Det finns även några vattenråd som inte ansökt om LOVA-bidrag varav ett av dessa deltagit i undersökningen. Huvudanledningen till att det inte skett någon ansökan om LOVA-bidrag från Vattenråd 2 beror främst på motfinansieringskravet på 50 procent. Orsaken är att vattenrådet inte har tillräckligt eget kapital att motfinansiera med eftersom vattenvårdsåtgärder är väldigt kostsamma. Motfinansieringskravet menade intervjupersonen från Vattenråd 2 har en stor påverkan på intresset för att ansöka om LOVA, speciellt för föreningar och mindre kommuner som inte har samma budget som stora kommuner. De större kommunerna med en högre budget har lättare att prioritera dessa områden och att möta motfinansieringen. Intervjupersonen menade alltså att det är enklare för större kommuner att ansöka om LOVA-bidrag än vad det är för mindre kommuner och föreningar.

---

⁴ LONA är ett styrmedel vars målsättning är att stimulera lokala naturvårdsprojekt och anses vara ett viktigt styrmedel i miljömålsarbetet (Naturvårdsverket, 2009). LONA ger möjlighet för föreningar och kommuner att genomföra naturvårdsprojekt och kan erhålla 50 procent av kostanden i form av statligt bidrag (Länsstyrelsen, 2015)

4.6 Utvecklingsförslag från ickesökande kommuner och vattenråd.

Både miljöförbundet och Vattenråd 2 kände till styrmedlet LOVA men miljöförbundet ansåg att de inte erhållit speciellt mycket information om LOVA från länsstyrelsen. Även vattenrådet menade att de på senare tid inte fått speciellt mycket information om LOVA, men ansåg i slutändan att de fick bra information om styrmedlet. Miljöförbundet påpekade att de istället fick betydligt mer information om LONA via exempelvis mejl, sammanträden och seminarium. Ett förbättringsförslag för LOVA är att öka marknadsföringen av styrmedlet och informera mer om stödet, vilket skulle kunna ske genom att länsstyrelsen arrangerar seminarium, temadagar och exkursioner där man visar goda exempel på projekt som genomförts.

Vattenråd 2 menade istället att det kanske skulle gå att anpassa motfinansieringen efter kommunernas eller föreningarnas budgetar. Detta eftersom det känns orimligt som det är nu att små kommuner och föreningar i vissa fall ska lägga ut flera miljoner för projekt som kanske är ganska osäkra.

Ett annat förbättringsförslag som vattenråd 2 tog upp var att länsstyrelsen skulle kunna prioritera åtgärder i olika vattendrag och anpassar motfinansieringen efter det. Motfinansieringen skulle alltså kunna vara lägre i prioriterade områden.

Det framkom även att det i vissa fall finns problem med markägare eftersom dessa har makten i slutändan. Detta problem yttrades även av kommun 4 som erhållit LOVA-bidrag. Intervjupersonen från Kommun 4 menade på att en markägare först var positivt inställd till projektet men ansåg senare att det inte skulle vara lönsamt. Markägaren var då inte längre intresserad av att utföra något projekt och det fick läggas ner. Generellt sett menade vattenråd 2 att det finns stora brister i lagstiftningen när det kommer till vattenvård och det borde ställas hårdare krav på markägare vid vatten. Själva lagstiftningen kan inte LOVA påverka på något sätt men en hårdare lagstiftning skulle enligt vattenråd 2 underlätta LOVA-arbetet. Ett annat alternativ för att få markägarnas godkännande skulle kunna vara att en del av bidraget skulle gå till markägarna som en kompensation för den förlorade marken. Det skulle exempelvis kunna upprättas ett kontrakt där marken hyrs ut till marknadspris under den tid som åtgärden förväntas vara i bruk.

Utvecklingsförslagen från de ickesökande aktörerna kan alltså sammanfattas till följande punkter;

- Bättre marknadsföring och information om LOVA via exempelvis temadagar eller exkursioner.
- Anpassa motfinansieringen efter prioriterade områden eller kommuners/föreningars budgetar.
- Markersättning till markägare för att öka deltagandet.

5. Sammanställande analys av LOVA med analytiskt ramverk och intervjuresultat.

5.1 Steg 1– Identifiera LOVAs kvantifierbara indikatorer.

Harmelink et al. (2008) menar att det måste finnas kvantifierbara indikatorer för att kunna utvärdera ett styrmedel. Det kräver utvecklandet av formler för att kunna räkna ut styrmedlets påverkan (Harmelink et al., 2008). Att utvärdera LOVA ur ett sådant perspektiv pekar på att det måste ske förbättringar. Detta eftersom det framkommit i intervjuerna att det är svårt att beräkna reduktionen av kväve- och fosfor, framförallt är det komplicerat att göra en rimlig bedömning i förhand. Havsmiljöinstitutet tar i rapporten, ”*Utvärdering av projektverksamheten av havs- och vattenmiljöanslaget 2007-2012*” från år 2013, upp vilka miljöeffekter som ska redovisas av en LOVA-sökande aktör. Där ska det i en specifik bilaga av redovisningen framgå hur projektet ska genomföras. Det ska även utförligt beskrivas vilka mätmetoder och beräkningar som använts, vilket i sin tur betyder att aktörerna kan och har använt sig av olika beräkningsschabloner för att beräkna reduktionen av näringsämnen. Vidare framgår det i Havsmiljöinstitutets rapport (2013) att av deras undersökta 363 projekt har endast 68 projekt refererat till vilken schablon som använts vid beräkningarna, något som Havsmiljöinstitutet (2013) poängterar medför svårigheter att jämföra resultaten. Det har även använts olika schabloner för samma beräkningar där resultaten skiljer sig markant i storleksskillnad, uppemot åtta gånger för fosfor och fem gånger för kväve, beroende på vilken schablon som legat till grund för beräkningarna. Variationen av använda schabloner gör det svårt att veta vilka åtgärder som faktiskt har varit effektivast och hur tillförlitliga värdena faktiskt är samtidigt som värdena inte blir jämförbara. Det framgår faktiskt i Havsmiljöinstitutets rapport (2013) att vid en granskning av de projekt som angett en reduktion på mer än ett ton fosfor per år, har tre projekt fått gallras bort på grund av att reduktionen ansetts orimlig i förhållande till den utförda åtgärden. Det är således ett känt problem att miljöeffekterna som baseras på schabloner kan variera kraftigt beroende på vilken

schablon som använts. Havsmiljöinstitutets utvärdering menar även att utformningen av beräkningarna och schablonerna skiljer sig mellan olika länsstyrelser och att schabloner och vägledning från Havs- och Vattenmyndigheten har efterfrågats. Därför måste det tas fram gemensamma schabloner och beräkningsmodeller för att resultaten ska kunna jämföras i en samlad bedömning (Havsmiljöinstitutet, 2013).

Även om LOVA får in kvantifierbara indikatorer kan det inte ses som att steg 1 uppfylls eftersom det dels upplevs som ett problem bland aktörerna samt dels för att det råder stora variationer bland resultaten eftersom olika beräkningsmodeller och schabloner har använts. Det går därför inte att identifiera LOVAs kvantifierbara indikatorer. Andra indikatorer som LOVA istället har är att många länsstyrelser angett LOVA som ett viktigt styrmedel för arbetet med flera miljömål. I synnerhet när det kommer till miljömålen *Ingen övergödning* och *Hav i balans samt levande kust och skärgård* (Naturvårdsverket, 2014).

5.2 Steg 2 – Fungerar LOVA som det är tänkt?

Genom att analysera intervjuresultaten kan det konstateras att LOVA överlag uppfattas som ett positivt och effektivt styrmedel, men det finns vissa punkter där LOVA kan förbättras. En egenskap hos LOVA som mötte blandade reaktioner var motfinansieringskravet på 50 procent, där framförallt föreningar och mindre kommuner lyfte fram problemet med att finansiera de resterande 50 procenten. Till skillnad från merparten av de mindre aktörerna ansåg istället merparten av de andra aktörerna i slutändan att motfinansieringen inte haft någon negativ påverkan (se Diagram 6). En av de större kommunerna och en av föreningarna såg det istället som något otroligt positivt eftersom halva åtgärden blir betald. Det går dock inte att förbigå att LOVA, med detta i baktanke, kan gynna aktörer med ett större kapital. Denna tanke kan även bekräftas eftersom somliga intervjupersoner faktiskt upplever det som att LOVA gynnar större kommuner mer än små kommuner och föreningar. Detta är förmodligen inte tanken med styrmedlet men det upplevs så av vissa mindre aktörer. Hänsyn bör tas till att LOVA är tänkt att fokusera på kostnadseffektiva åtgärder och ett större projekt kan vara mer kostnadseffektivt. Det kan även konstateras att på grund av motfinansieringskravet har många aktörer i första hand sökt andra bidrag eller styrmedel med lägre motfinansieringskrav. Likaså var motfinansieringen en av huvudanledningarna till att somliga aktörer inte ansökte om LOVA-bidraget. Även om det råder en delad mening om motfinansieringen kan det konstateras att det i vissa fall är ett stort problem.

Utöver motfinansieringen ansågs det framförallt att det var svårt att fylla i blanketterna på rätt sätt och att det generellt sett informerades dåligt om LOVA. Många aktörer anser att det är svårt att fylla i blanketterna, medan några anser att det är enkelt. Flertalet av intervjupersonerna nämnde att det var svårt att uppskatta kväve- och fosforreduktionen. På grund av den dåliga informeringen i förväg menar vissa aktörer att det blir svårt att fylla i fullständiga ansökningar. Det saknas exempelvis information om vilka styrmedel som LOVA kan kombineras med. Bristen på denna information medför att aktörerna måste lägga ner onödig tid på byråkratiska frågor och kan i värsta fall avskräckas om de inte är insatta i byråkratin. Det borde därför ske bättre informering i förväg. Det råder även en efterfrågan på att LOVA ska marknadsföras mer än vad det görs i dagsläget. Vissa aktörer menar att de enbart får en påminnelse om att det är dags att ansöka om LOVA-bidrag. Likaså efterfrågas det uppföljning av samtliga LOVA-projekt runt om i länet för att dels få inspiration och dels för att det är intressant. Det är även anmärkningsvärt att en aktör, som ansökt om LOVA i olika län, upplever att olika länsstyrelser ställer olika krav på budgetens detaljeringsgrad. Detta kan medföra att vissa aktörer lättare får igenom sin ansökan i vissa län och därmed koncentrerar sina ansökningar till det länet.

En annan svårighet, i somliga fall, har varit att få markägarnas godkännanden under hela processen. Det har som exempel nämnts att en markägare var med på projektet ända tills det skulle börja, då drog markägaren sig ur och projektet lades ner. Någoting borde därför införas för att behålla markägarnas godkännanden och intresse, eftersom markägarna i slutändan avgör om många projekt kan bli av eller inte. Det finns alltså ett uttalat problem med att markägarna ofta har den slutgiltiga rösten. Det kan noteras att LOVA även medfört ett ökat miljöintresse hos markägare och med det har miljöengagemanget växt.

Eftersom LOVA syftar till olika projekt som utförs i vattenmiljöer, som ofta inte kan bearbetas under vilka tider som helst på grund av faktorer som exempelvis tillstånd, fisklek, fågelhäckning och klimatet, medför LOVA en tidspress med den, för några upplevda, korta redovisningstiden. Det har även yttrats osäkerheter kring LOVAs framtid eftersom det förut var en överhängande risk att LOVA skulle avvecklas. Osäkerheten kring LOVAs framtid anses vara missgynnande för styrmedlet, eftersom aktörer kanske inte vågar starta upp projekt om de inte vet hur länge styrmedlet kommer att finnas kvar.

Enligt intervjuerna har det även framkommit att LOVA-bidraget för vissa aktörer varit direkt avgörande för att projekten skulle upprättas och genomföras. Det är även tänkt att LOVA ska finansiera upp till 50 procent av ideella sammanslutningars och kommuners projekt. I det

stora hela är huvudtanken att minska transporten av näringsämnen till havet genom att göra det möjligt för kommuner och ideella föreningar att ta del av bidraget. Steg 2 anser jag uppfylls med tanke på att 27 av 33 kommuner runt om i Skåne, samt olika föreningar, erhållit LOVA-bidrag och kunnat upprätta åtgärder som direkt kan kopplas till styrmedlets huvudsakliga syfte och tänkta målgrupper.

5.3 Steg 3A - Analysera informationen.

För att börja utvärdera LOVA är det enligt Mickwits (2003) bra att beskriva styrmedlets interventionsteorier som syftar till att beskriva hur styrmedlet är tänkt att fungera, vilket sedan underlättar själva utvärderingen (se avsnitt 3.3) (Mickwitz 2003).

- **Aktörer** - LOVAs beslutsfattare är regeringen, Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna. Målgruppen är ideella sammanslutningar, kommuner och markägare.
- **Insats** – Som insats används ett bidrag på 50 procent av kostnaden för åtgärden och övriga myndighetsaktiviteter som exempelvis marknadsföring av styrmedlet och olika rapporter från exempelvis Havs- och Vattenmyndigheten.
- **Effekt** – Upprättandet av miljöförbättrande projekt som minskar tillförseln av näringsämnen till havet.
- **Resultat** – LOVA har resulterat i många olika typer av åtgärder, exempelvis mottagningsstationer för båttoalettavfall, våtmarker, strukturräkning, båtvättar och VA-åtgärder, som reducerar tillförseln av näringsämnen till havet.

Mickwitzs (2003) ramverk som presenterades under det analytiska ramverket i avsnitt 3.3 kommer nu att användas för att utvärdera LOVA, dock kommer bara punkter som setts möjliga och relevanta för studien att utvärderas.

5.3.1 Allmänna kriteriegruppen

Relevans - *Täcker styrmedlets mål det huvudsakliga miljöproblemet?*

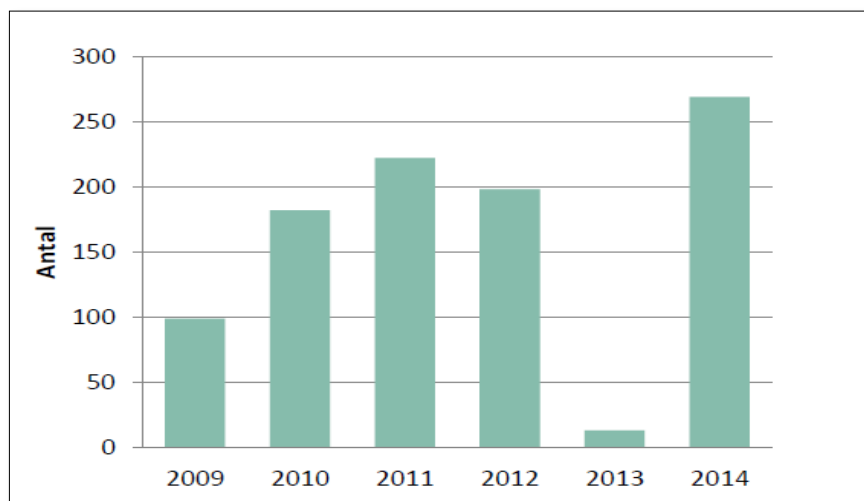
Att övergödningen är ett av EU:s allvarligaste miljöproblem (Andersson et al., 2014) kan vara anledningen till att Sverige beslutade, vid HELCOM Copenhagen Ministerial Declaration 2013, att reducera sina fosforutsläpp med 530 ton fosfor per år och sina kväveutsläpp med 9240 ton per år (Havsmiljöinstitutet, 2013). I och med detta internationella åtagande är LOVA av hög relevans för att uppnå denna förpliktelse eftersom LOVAs mål är att reducera kväve- och fosfortillförseln till havet.

Påverkan - *Är det möjligt att identifiera påverkningar som beror på styrmedlet?*

Det är möjligt att identifiera påverkningar som beror på LOVA tack vare rapporteringskraven. Det är dessvärre svårt att exakt peka på hur stor påverkan LOVA har haft eftersom olika beräkningsschabloner har använts, vilket påpekades i Havsmiljöinstitutets rapport från år 2013. Det går att identifiera att många åtgärder har upprättats tack vare LOVA, exempelvis sådana åtgärder som vetenskapligt bevisat minskar tillförsel av näringsämnen till havet som våtmarker, men det går även att identifiera att nya tekniker utvecklats med hjälp av LOVA som exempelvis storskaliga musselodlingar (Havsmiljöinstitutet, 2013). Ett annat exempel på teknik som prövats fram med hjälp av LOVA är kalkfilterbrunnar som renar dräneringsvatten från fosfor (Segeå, 2015). Dessa nya brunnar fångar cirka 40 procent av fosforläckaget till vattendragen. Om dessa brunnar kombineras med dammar kan de fånga upp till 60 procent av fosforläckaget (Balticsea2020, 2013). Teknikutveckling är något som Finon (2012) tar upp som en av fördelarna med ett subventionerande styrmedel eftersom aktörernas investeringskostnader sänks (Finon, 2012). Av intervjuresultaten kan det exempelvis konstateras att förening 3 menade att LOVA varit en förutsättning för att de överhuvudtaget skulle kunna genomföra ett projekt. Likaså påpekade kommun 3 att LOVA verkligen har påverkat markägarna och ökat deras intresse och miljömedvetenhet. Vilket borde ses som en stor positiv påverkan. Att öka miljömedvetenheten och intresset hos lokalbefolkningen och samhället kan enligt mig vara en av de viktigaste påverkningarna för att uppnå ett miljövänligare samhälle. Dröge & Schröder (2005) menade att ett subventionerande styrmedel, som LOVA, resulterar i fler miljövänliga produkter än vad ett skattebaserat styrmedel skulle medföra (Dröge & Schröder, 2005).

Att det som ovan nämnts, att LOVA medfört ett ökat intresse, kan påvisa Dröge & Schröders påstående om att subventionerande styrmedel resulterar i fler miljövänliga produkter och därmed har en stor positiv påverkan. Även Johansson (2006) menade att subventionerande styrmedel är att föredra, speciellt när det är svårt att peka ut en ansvarig aktör. Vilket kan vara svårt när det kommer till övergödningens problematiken, i synnerhet i ett jordbrukslandskap som Skåne där det finns många olika källor till övergödningens problematiken. Johansson (2006) tog även upp att subventionerande styrmedel, som LOVA, kan vara oumbärliga när det kommer till upprättandet av våtmarker (Johansson, 2006). Våtmarker är en av många olika åtgärder som LOVA har resulterat i (Havsmiljöinstitutet, 2013). Sedan LOVA upprättades 2009 har det hittills totalt resulterat i cirka 980 projekt i hela landet, varav cirka 270 stycken ett- och fleråriga projekt som initierats under år 2014. Havs- och Vattenmyndigheten (2015) bedömer

att den totala summan, för samtliga allokerade medel för dessa cirka 980 projekt, som LOVA resulterat i uppgår till minst cirka 788 000 000 kronor, varav cirka 394 000 000 kronor delats ut i bidrag sedan start. Generellt sett går det även att se att efterfrågan på LOVA-projekt har ökat med åren, vilket syns i Diagram 8 nedan från Havs- och Vattenmyndighetens senaste rapport om LOVA. I rapporten framgår det även att LOVA representerar en väsentlig insats för arbetet med havs- och vattenmiljön (Havs- och Vattenmyndigheten, 2015).

Diagram 8, Antal LOVA-projekt per år. Diagrammet ovan illustrerar hur många LOVA-projekt som initierats per år. Det låga antalet för år 2013 beror på att i stort sett inga nya LOVA-projekt beviljades under år 2013 (Havs- och Vattenmyndigheten, 2015).

LOVA anses även ha medfört nyttor som exempelvis kunskapsuppbyggande hos individer och institutioner som deltagit i projekten. Detta har lett till ny producerad kunskap som använts till nya ändamål. LOVA har även resulterat i nya processer, metoder och verktyg, till en följd av den nya kunskapen. Den samlade kunskapshöjningen som LOVA lett till menar Havsmiljöinstitutet (2013) är väldigt viktig och har medfört en bra verktygslåda för genomförandet av olika åtgärder (Havsmiljöinstitutet, 2013). Det konstateras även på en övergripande nivå, av Havs- och Vattenmyndigheten, att projekt som beviljats under år 2014 resulterat i fler arbetstillfällen, främjat turismen, ökat konkurrenskraften och höjt det allmänna vetandet om konkreta åtgärder för vattenmiljöer (Havs- och Vattenmyndigheten, 2015).

Utöver kunskap kring nya processer framgår det i Havsmiljöinstitutets utvärdering (2013) att LOVA höjt allmänhetens kunskap kring havs- och vattenmiljöfrågor, framförallt på lokal nivå, vilket tros medföra en ökad kunskap kring den miljöpåverkan mänskliga aktiviteter har. Särskilt större LOVA-projekt med många intressenter anses kunna skapa ett bredare engagemang och medföra en större samhällsnytta. En annan nytta som LOVA, enligt

Havsmiljöinstitutet (2013), medfört är skapandet eller utökandet av samarbetsnätverk där flera nya partnerskap har bildats. De nya partnerskapen har medfört en ökad kompetens och ett ökat kunskapsutbyte som kan ha lett till nya projekt, idéer och innovationer (Havsmiljöinstitutet, 2013). Det ökade engagemanget som Havsmiljöinstitutet (2013) pekade på framgick även av mina intervjuresultat. Kommun 3 menade exempelvis att LOVA ökat både miljömedvetenheten och intresset hos markägarna och på så vis genererat i nya intresserade markägare. Det går alltså att identifiera påverkningar som beror på styrmedlet. Även om de kvantifierbara påverkningarna är svåra att uppskatta exakt kan det konstateras att LOVA har en stor positiv påverkan på både miljön och aktörer. I synnerhet när det kommer till ökat engagemang, utveckling av nya tekniker och miljömedvetenhet.

Effektivitet - *Till vilken grad uppfyller de utförda åtgärderna det uppsatta målet för styrmedlet?*

Det är svårt att rimligt utvärdera LOVA efter effektivitetskriteriet. Detta beror på att LOVA inte har några uttalade kvantitativa mål på exempelvis hur många ton fosfor och kväve det avser att reducera. Målet är att minska näringsläckaget och gynna framtagandet av nya tekniker och metoder inom området. Om det ska bedömas utifrån dessa punkter, är svaret ja. Denna punkt skulle dock vara enklare att utvärdera om LOVA hade uttalade kvantitativa mål över hur många ton kväve och fosfor styrmedlet avser att reducera per år. Om fokus ligger på LOVAs uttalade mål om att minska näringsläckaget och att ta fram och testa nya tekniker får LOVA ses som ett effektivt styrmedel. Ett exempel på detta utifrån intervjuresultaten och själva undersökningen är att 30 av Skånes 33 kommuner ansökt om LOVA-bidrag på något sätt, varav 27 stycken har blivit beviljade. Utöver detta har olika typer av föreningar också upprättat åtgärder tack vare LOVA.

Det bör ändå ifrågasättas om styrmedlets effektivitet skulle höjas eller sänkas om motfinansieringskravet reducerades. Exempelvis menade kommun 3 att de i dagsläget är beroende av landsbygdsprogrammet för att kunna motfinansiera. Likaså tog kommun 3 upp att de blir väldigt styrda till att utföra projekt som även ska uppfylla kraven för det andra styrmedlet, eftersom de är beroende av andra styrmedel för att få ihop motfinansieringen. Vilket även kan kopplas till åsikten förening 2 hade om att LOVA-förordningen är snävt utformad och försvårar kombinationen med andra styrmedel.

LOVA bidrar ändå, grovt uppskattat, med cirka sex procent till att uppnå Sveriges uppdaterade reduktionsmål för fosfor. Detta innebär, enligt Havsmiljöinstitutets rapport

(2013), att de befintliga åtgärderna reducerar fosforutsläppen med runt 30 ton per år (Havsmiljöinstitutet, 2013). Även om siffrorna är grovt uppskattade visar de att LOVA bidrar till att uppfylla reduktionsmålen för fosfor. Med detta i baktanke anser jag att LOVA får ses som ett relativt effektivt till ett effektivt styrmedel. Anledningen till att det ses som relativt effektivt beror på osäkerheten av mätresultaten. Det kan även ses som ett effektivt styrmedel om fokus ligger på LOVAs totala effekt, det vill säga om faktorer som exempelvis antal kommuner som sökt LOVA ska räknas in.

Persistens - *Har åtgärderna en långvarig verkan på miljön?*

LOVA har, enligt denna studies intervjuresultat, medfört ett ökat miljöintresse och engagemang hos både allmänheten och markägarna vilket kan få en långvarig positiv verkan på miljön. Likaså har många olika typer av åtgärder som exempelvis mottagningsstationer för båttoalettavfall, våtmarker, VA-planer, båttvättar med flera upprättats tack vare LOVA (Havsmiljöinstitutet, 2013). Dessa åtgärder tillsammans kan förmodligen påstås ha en långvarig verkan på miljön. Det är dock svårt att ge ett konkret svar huruvida denna punkt uppfylls eftersom det inte finns någon klar definition om vad som anses vara en långvarig verkan på miljön. Eftersom LOVA även bidrar till utvecklandet av nya tekniker och metoder, som på sikt kanske kan ha stor positiv påverkan på miljön, kan även det peka på att LOVA medför en långvarig verkan på miljön. Eftersom LOVAs sammanlagda effekt minskar övergödningen i Östersjön och Västerhavet, och på så vis reducerar övergödningens påverkan i form av exempelvis syrebrist, kan även det ses som långvariga resultat. Eftersom många projekt och åtgärder redan blivit upprättade på grund av LOVA betyder det att även om styrmedlet avskaffades skulle de redan upprättade projekten vara i bruk. Det betyder i sin tur att styrmedlets effekter kommer att märkas av även om styrmedlet upphävs. LOVA får således ses som ett persistent styrmedel.

Flexibilitet - *Kan styrmedlet klara av förändrade förhållanden?*

Flexibiliteten hos LOVA får nog ses som en av styrmedlets svagheter. Det handlar framförallt om den politiska osäkerheten, en osäkerhet som sannolikt påverkar många styrmedel. Beroende på vilken regering som styr landet kommer förmodligen framtiden för styrmedlet att se olika ut. Vattenråd 1 uttryckte en viss framtidsoro kring styrmedlet eftersom det knappt beviljades några projekt alls under år 2013 samtidigt som det fanns en överhängande risk att styrmedlet skulle försvinna efter år 2013. Detta kan tyda på att styrmedlet kanske inte är speciellt flexibelt ur ett politiskt perspektiv. Regeringen har beslutat att LOVA kommer

tilldelas 75 miljoner kronor årligen under fyra år från och med år 2014 (Naturvårdsverket, 2014). Detta ger en kort framtidssäkerhet kring styrmedlet men det är svårt att veta hur besluten för LOVA kommer att se ut efter de utlovade fyra åren. Eftersom länsstyrelserna administrerar över styrmedlet, och bestämmer vilka projekt som ska beviljas LOVA-bidrag, borde säkerställda utlovade summor underlätta arbetet. Frågan är hur LOVA kommer att påverkas efter dessa fyra år med 75 miljoner kronor. Om summan reduceras, kan kanske vissa stora projekt som förlitat sig på flerårig finansiering påverkas negativt och kanske till stor del bromsas upp. Både för länsstyrelserna och för aktörerna borde styrmedlet säkras upp för längre tidsperioder än fyra år.

Det bör dock poängteras att eftersom de olika länen inte blir beviljade samma summor varje år visar det på en viss ekonomisk flexibilitet hos styrmedlet. Troligtvis kommer ändå den politiska osäkerheten och de olika områdessatsningarna inom miljöområdet vara de punkter som påverkar LOVAs flexibilitet mest. Å andra sidan kan LOVA ses som ett flexibelt styrmedel eftersom det ändå anpassar sig efter den rådande situationen. Det bör även tas upp att LOVAs flexibilitet drabbas av markägarnas beslut. Om markägarna inte ger godkännande om att använda marken förfaller bevisligen somliga projekt helt som exempelvis framgick i intervjuresultaten. Eftersom markägarna har stor makt är LOVA inte ett flexibelt styrmedel ur den synpunkten eftersom många projekt är helt beroende av markägarnas godkännanden. LOVA är kanske inte flexibelt om styrmedlet granskas ur förordningsperspektivet, eftersom det tidigare nämnts av förening 2, att förordningen är väldigt snäv. Harmelink et al. (2008) menar att aktörer föredrar enkla och klara regler (Harmelink et al., 2008). Att denna framtidssäkerhet existerar pekar kanske på att det inte finns enkla och klara regler för LOVA, i alla fall inte om det ses ur ett tidsperspektiv. Sammantaget kan det kanske konstateras att LOVA är förhållandevis flexibelt ur ett ekonomiskt perspektiv, eftersom det under sin livstid har anpassat sig efter rådande ekonomisk situation. LOVA kan dessvärre inte anses som flexibelt när det kommer till politiska aspekter och att det i många fall är beroende av markägarnas godkännanden.

Förutsägbarhet - Är det möjligt att förutse styrmedlets resultat?

Samtliga LOVA-projekt ska i förväg uppskatta den tänkta åtgärdens effekt, vilket kan medföra en viss förutsägbarhet. Eftersom åtgärdernas effekter är uppskattade är de inte helt säkerställda och även i efterhand kan det i dagsläget vara svårt att avgöra om den förutsägbara effekten kommer att uppfyllas. Detta beroende på problemet med osäkra resultat på grund av olika beräkningsschabloner (Havsmiljöinstitutet, 2013). Det kan även vara svårt att förutse styrmedlets totala effekt eftersom de naturliga processerna som berör vissa åtgärder ofta tar lång tid innan resultatet kan påvisas (Mickwitz, 2003). Likaså är ett av LOVAs syften att utveckla nya metoder och ny teknologi. Genom denna utveckling kan det vara svårt att förutse exakt vilka av dessa metoder som kommer att vara effektiva. Det går dock att förutse att LOVA kommer att gynna sin avsedda utveckling. Den politiska osäkerheten kan även spela stor roll för att förutse styrmedlets resultat, beroende på hur lång tidsperiod resultaten vill förutses. I det stora hela kan LOVA kanske ses som relativt förutsägbart med tanke på att aktören i förväg ska uppskatta effekten som åtgärden kommer att medföra, men det förutsägbara resultatet går inte att säkerställa helt beroende på att olika beräkningsmetoder och uppskattningar används.

5.3.2 Ekonomiska kriterier

Kostnad-nytta - Är nyttan värd kostnaderna?

Kostnadseffektivitet - Rättfärdigar resultaten de använda resurserna?

Båda dessa punkter kan anses bli uppfyllda, dels genom att den första punkten i LOVA-förordningen lyder; ”*Framtagandet av planer för och genomförande av kostnadseffektiva åtgärder som bidrar till minskade mängder av fosfor eller kväve i Östersjön eller Västerhavet.*” (Havsmiljöinstitutet, 2013) samt dels genom att Sverige faktiskt har ett lagstadgat vattendirektiv, 16 miljökvalitetsmål och internationella åtaganden att uppfylla. Vidare menar Naturvårdsverket (2014) att LOVA är ett viktigt styrmedel för att uppfylla miljökvalitetsmålen, speciellt för arbetet med målen *Ingen övergödning och Hav i balans samt levande kust och skärgård* (Naturvårdsverket, 2014). Eftersom LOVA är ett erkänt viktigt styrmedel, i synnerhet i koppling till miljömålsarbete, som fokuserar på kostnadseffektiva lösningar kan det absolut anses som att det uppfyller ovanstående kriteriepunkter. Att styrmedlet enligt intervjuresultaten även i hög grad uppfattas som positivt bland aktörerna, där styrmedlet förutom upprättandet av åtgärder medför i ett ökat miljöengagemang, bör det absolut ses som att nyttan är värd kostnaderna och rättfärdigar de

använda resurserna. Som tidigare nämnts menade vissa av aktörerna att LOVA varit en förutsättning för att de skulle ha en möjlighet att genomföra sina projekt. Att länsstyrelsen sedan prioriterar vilka åtgärder som ska beviljas LOVA-bidrag efter dess kostnadseffektivitet styrker påståendet om att ovanstående punkter uppfylls.

Via konsultation med handledare Verena Danielsson⁵ på Länsstyrelsen Skåne erhöles information om hur deras process kring prioriteringen av kostnadseffektiva åtgärder kan gå till, varav ett sätt att prioritera bland de inkomna ansökningarna är att beräkna en betalningsvilja för reningen av kväve och fosfor. Länsstyrelsen Skåne räknar med en betalningsvilja på 2000 kronor per kilo fosfor och 100 kronor per kilo kväve som årligen beräknas avskiljas genom projektet. Betalningsviljan för fosfor är baserad på en sammanställning från Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt. Betalningsviljan för kväve är ursprungligen baserad på en siffra för rening av kväve i reningsverk. Denna siffra låg på 50 kronor per kilo från början men Länsstyrelsen Skåne dubblade betalningsviljan för kväve eftersom LOVA bara bekostar 50 procent av totalkostnaden. Länsstyrelsen räknar sedan med att åtgärden fungerar så att avskiljningen varar i 20 år. Därefter delas länsstyrelsens betalningsvilja genom det sökta beloppet för projektet. För att förtydliga processen gav Danielsson detta exempel:

En kommun ska anlägga en våtmark som beräknas avskilja 4 kg P/år och 265 kg N/år. Totalkostnaden för projektet är 1 400 000 kr, sökt belopp 700 000 kr (siffrorna som anges i ansökan). Då har vi en betalningsvilja för P av 8000 kronor per år (4 kg* 2000 kr/kg) och för N av 26 500 kronor per år (265 kg* 100 kr/kg). Sammanlagt är vår betalningsvilja för hela åtgärden då $(8000+26500)*20(\text{antal år})=690\ 000$ kr. Vår betalningsvilja för det sökta beloppet blir då 0,99 (690 000/ 700 000). Helst ska den vara 1 eller större för att vi ska bevilja hela det sökta beloppet. Gäller projektet att bara ta fram projekteringsunderlag, men inga entreprenadkostnader, räknar vi betalningsviljan för den delen av projektet med 1-5 % av vår totalbetalningsvilja eftersom då tillkommer ju stora kostnader för själva genomförandet av åtgärden i ett senare skede. Handlar projektet om att bara ta fram allmänt planeringsunderlag som förhoppningsvis leder till en rad åtgärder, är vår betalningsvilja bara 0,1

---

⁵ Verena Danielsson Vattenhandläggare/ Fiske- och vattenvårdsenheten, Länsstyrelsen Skåne, mejl 2015-05-06.

% av den ovan beräknade totala betalningsviljan. (Citat från Verena Danielsson, Länsstyrelsen Skåne)

Det är dock viktigt att nämna att detta räknesätt inte är hugget i sten och gäller exempelvis inte för båttvättar. Likaså poängterar Danielsson att ansökningarna är av så olika karaktär och att åtgärderna kan skilja sig mycket från varandra. Räknesättet är därför ett sätt för att kunna jämföra dem. Det är även viktigt att nämna att samtliga beslut inte grundas på denna mall. Om Länsstyrelsen Skåne anser att ett projekt som kanske rör sig om att testa en ny teknik är väldigt bra och har potential kan avsteg från beräkningssättet göras. Besluten baseras alltså inte enbart på detta räknesätt utan det kan finnas fler faktorer att ta hänsyn till. Siffrorna för kväve och fosfor är inte heller permanenta och uppkommer det bättre siffror är det inget som hindrar Länsstyrelsen Skåne från att använda dem istället.

5.3.3 Demokratiska kriterier

Öppenhet - *Hur stor tillgång har allmänheten till styrmedlets resultat och processer?*

LOVA kan absolut räknas som ett öppet styrmedel eftersom det rör sig om offentliga handlingar som går att begära av exempelvis länsstyrelsen. Likaså publiceras rapporter kring styrmedlet på Hav- och vattenmyndighetens hemsida som är tillgänglig för alla.

Rättvishet – *Distribueras kostnaderna och resultaten rättvist, har alla samma förutsättningar att delta?*

LOVA är inte, enligt vad som framkommit av intervjuresultaten, ett rättvist styrmedel. Orsaken till detta är att större aktörer med en större budget gynnas mer av styrmedlet än vad mindre kommuner och föreningar gör enligt vattenråd 2. Det beror på att mindre aktörer har det svårare att klara av motfinansieringen. Likaså menade förening 2 att olika länsstyrelser har olika krav på budgetens detaljeringsnivå vilket kan göra det enklare att ansöka om LOVA i vissa län.

5.4 Steg 3B- Fungerar styrmedlet utifrån de kvantifierbara indikatorerna?

Enligt denna studies kvantifierbara indikatorer, som redovisats under intervjuresultaten i form av diagram, anser jag att styrmedlet sammantaget sett fungerar bra. Detta eftersom 80 procent av svarsalternativen kring länsstyrelsens handläggning var positiva, se Diagram 5, och att många av aktörerna är nöjda och har poängterat att LOVA är ett bra styrmedel. Vidare kan det konstateras att motfinansieringen i det stora hela inte har en speciellt stor negativ påverkan, åtminstone inte för större aktörer. Detta eftersom endast två av åtta personer ansåg

motfinansieringens påverkan som något negativt, samtidigt som fyra personer inte ansåg att motfinansieringskravet var negativt. Vidare menade istället en av dessa fyra att det har haft en stor positiv påverkan. De övriga två ansåg att motfinansieringen varken har en stor eller liten påverkan, se Diagram 6. Det är svårt för denna undersökning att utvärdera åtgärdernas kvantifierbara resultat, eftersom det inte funnits några kvantitativa indikatorer att utgå från. Det finns dock en kvantifierbar grov uppskattning i Havsmiljöinstitutets rapport från år 2013 som tyder på att LOVA vid år 2013 reducerat fosforutsläppen med 30 ton per år, vilket motsvarar cirka sex procent av de uppdaterade reduktionsmålen för fosfor (Havsmiljöinstitutet, 2013). Även om siffran är osäker och grovt uppskattad tyder ändå resultaten på att LOVA bidrar med en värdefull del för att uppfylla de uppdaterade reduktionsmålen. Likaså indikerar dessa siffror att LOVA uppfyller andra indikatorer, som exempelvis sitt mål med att reducera transporten av näringsämnen till havet, men dessa siffror visar även på att LOVA är ett fungerande styrmedel för att arbeta med sina avsedda miljömål. Punkt C i steg 3 ”*Rekommendationer formuleras för förbättringar*” från Harmelink et al., (2008) utvärderingsmall som handlar om att rekommendationer ska formuleras för förbättringar, kommer att framgå i diskussionsdelen.

5.5 Sammanfattning av analys

När LOVA analyserats utifrån ramverket kan det konstateras att steg 1 i dagsläget inte uppfylls eftersom det inte går att identifiera några kvantitativa mål, det går dock att påvisa andra indikatorer för styrmedlet men dessa är inte kvantitativa. Steg 2, som utvärderar om styrmedlet fungerar som det är tänkt, anses uppfyllas, framförallt eftersom majoriteten av Skånes kommuner ansökt om bidraget. Under steg 3 A uppfylls, enligt min analys, sex av tio kriterier. Kriterierna om effektivitet och förutsägbarhet anses vara relativt uppfyllda. Anledningen till att effektivitetskriteriet inte blir helt uppfyllt beror på de osäkra mätresultaten som har orsakats av att olika schabloner legat till grund för beräkningarna. Det går därför inte att redovisa LOVAs effektivitet på ett säkerställt sätt. Kriteriet om förutsägbarhet blir relativt uppfyllt på grund av att det handlar om naturliga processer som kan ta väldigt lång tid och vara svåra att förutse. Eftersom LOVA även ska utveckla ny teknik och nya metoder är det svårt att förutse vilka av dessa som fungerar, vilket också gör det svårt att förutse resultaten. De två kriterier som inte uppfylldes var de som handlade om flexibilitet och rättvishet. Flexibilitetskriteriet kunde inte uppfyllas, främst på grund av den politiska osäkerheten kring styrmedlet men även på grund av att många LOVA-projekt är beroende av markägarnas

godkännanden. Kriteriet om rättvishet uppfylldes inte heller, vilket baserades på att aktörer som deltagit i intervjustudien menade att större kommuner har det lättare att möta motfinansieringskravet. Det har även yttrats åsikter kring att det är lättare att ansöka om LOVA i vissa län. Steg 3 B, där slutsatser ska dras om styrmedlet fungerar med hjälp av de kvantifierbara indikatorerna kan ändå antas att det uppfylls. Detta baserat på de kvantifierbara indikatorer som jag själv presenterat i intervjustudien. Likaså finns det inga utnämnda kvantifierbara mål för LOVA men det har konstaterats att många länsstyrelser anser att det är ett viktigt styrmedel som relaterar till många miljömål. Det är även tänkt att LOVA ska minska tillförseln av näringsämnen till havet, vilket styrmedlet gör med ungefär 30 ton per år. Även om siffran inte är säkerställd, är det ett faktum att LOVA reducerar tillförseln av näringsämnen.

6. Diskussion

Enligt min undersökning kan det konstateras att LOVA, både enligt det analytiska ramverket och intervjuresultaten, i många avseenden är ett bra och effektivt styrmedel, men det måste ske förbättringar på vissa punkter. Enligt de punkter som analyserats med hjälp av Mickwitz (2003) ramverk kan det noteras att punkterna flexibilitet, rättvishet och effektivitet i LOVAs fall kan förbättras. Likväl kan och bör det ske förbättringar kring steg 1 i utvärderingsmallen av Harmelink et al. (2008) som handlar om att sätta upp kvantifierbara indikatorer. Genom att upprätta specifika kvantitativa mål för LOVA och använda standardiserade schabloner för att få jämförbara resultat skulle steg 1 och punkten om effektivitet kunna uppfyllas. Det bör nämnas att även om LOVA inte har några specifika kvantifierbara mål, och därmed har svårt att uppfylla steg 1, finns det andra indikatorer som pekar på att LOVA är ett viktigt styrmedel. Det handlar om indikatorer som att många länsstyrelser har pekat ut LOVA som ett bra verktyg för att arbeta med många miljömål (Naturvårdsverket, 2014). Likaså kan mina intervjuresultat fungera som en form av indikator på att LOVA är ett väl fungerande styrmedel. Detta eftersom majoriteten av de som deltagit i studien varit nöjda med LOVA och vissa har påpekat att LOVA varit en förutsättning för att deras projekt faktiskt kunde genomföras.

Flexibilitet: Att LOVA inte helt kan uppfylla punkten om flexibilitet handlar mycket om den politiska osäkerheten, vilket även uppbbringades som ett problem under intervjuerna. I Havs- och Vattenmyndighetens rapport, från år 2015, skrivs det att LOVA blivit ett mer eftertraktat styrmedel, se Diagram 8 under avsnitt 5.3, vilket borde resultera i större satsningar på styrmedlet. Från och med år 2014 sker en fyraårig satsning på LOVA där 75 miljoner kronor ska delas ut årligen (Naturvårdsverket, 2014). Det betyder i sin tur att styrmedlet är säkrat för fyra år framåt men det är en kort tidsperiod med avseende till att många projekt ofta tar lång tid att utforma. För att LOVA ska bli ett flexibelt styrmedel och klara av förändringar, bör ändå längre tidsperioder för styrmedlet säkras, kanske upp mot tio år åtminstone. Den exakta summan som ska delas ut per år kan vara svår att fastslå för en sådan lång tidsperiod. Det skulle kanske därför vara möjligt att säkerställa en summa pengar för fyra år framåt, som det har gjorts i dagsläget, men även säkerställa styrmedlets framtid för exempelvis tio år framåt. Det tror jag skulle minska osäkerheten kring styrmedlet och genom att upprätthålla LOVA över längre tidsperioder skulle det visa på ett större politiskt stöd, något som Mickwitz (2003) menar är av stor vikt. Att säkerställa LOVA över längre tidsperioder skulle även medföra klarare regler kring styrmedlet, vilket aktörer föredrar enligt Harmelink et al. (2008).

Markägare: Det är även ett faktum att markägare har en stor påverkan på LOVA-projekten och LOVAs flexibilitet eftersom dessa i många fall kan avgöra om en åtgärd eller ett projekt faktiskt går att genomföra eller inte. Markägarproblematiken har upprepats under intervjuerna och därför bör även förbättringar för att behålla markägarnas intresse diskuteras. Vattenråd 2 lyfte några intressanta förslag kring ämnet. Antingen borde det enligt vattenråd 2 ställas högre krav på markägare vid vatten, vilket i sin tur skulle underlätta upprättandet av olika åtgärder och projekt. Ett annat alternativ är att markägarna skulle få en del av LOVA-bidraget som en kompensation för den förlorade marken, vilket skulle fungera som en extra insats för styrmedlet. Kompensationen skulle kunna ske genom ett skriftligt kontrakt där marken hyrs ut till marknadspris under åtgärdens förväntade livstid. Troligtvis skulle det bästa vara en kombination av en hårdare lagstiftning som ställer krav på markägarna, samtidigt som markägarna får någon form av kompensation för den förlorade marken. Genom denna kombination skulle förmodligen fler markägares intresse bevaras och öka viljan att faktiskt medverka i nya projekt. Detta kan kopplas till Lundqvist et al. (2004) då en kompensation skulle medföra att den önskvärda aktiviteten blir mer ekonomiskt attraktiv och markägares vilja att erbjuda marken för ett LOVA-projekt skulle kanske öka. Att införa någon form av kompensation kan även kopplas till Dröge & Schröder (2005) som menar att valet av

styrmedel beror på miljöengagemanget, där ett subventionerande styrmedel bör användas om aktörerna inte visar på ett stort miljöengagemang. Likaså anser Johansson (2006) att subventioneringar är ett outhärligt verktyg för att upprätta våtmarker, vilket är en åtgärdstyp som är stödberättigad enligt LOVA. Det kan även diskuteras kring om LOVA skulle vara rätt typ av styrmedel för att påverka markägarna om lagstiftningen ändrades och ställde hårdare krav på markägare. Om lagstiftningen blev hårdare, där en specifik utsläppsnivå angavs och skulle uppnås anser Dröge & Schröder (2005) att en skatt skulle vara ett effektivare styrmedel.

Rättvishet: En faktor som bör diskuteras är motfinansieringen, dels ur ett aktörsperspektiv samt dels om hur det påverkar punkten om rättvishet. I dagsläget är somliga aktörer helt beroende av andra styrmedel för att täcka upp motfinansieringen, vilket i sin tur medför att projektet kanske inte kan utformas som det var tänkt från början eftersom ansökan även måste uppfylla kraven från andra styrmedel. Det kan konstateras att motfinansieringskravet på 50 procent var en av huvudanledningarna till att vissa aktörer inte sökt LOVA-bidrag. När det pratades om motfinansieringen i intervjuerna lyftes det även att denna skulle kunna se annorlunda ut i områden som är prioriterade av länsstyrelsen för att underlätta genomförandet av åtgärder för aktörer som kanske annars inte har kapital att motfinansiera med. Det kom även som förslag av en mindre kommun att motfinansieringen kanske skulle gå att anpassa efter kommunernas budgetar. Även om tanken är god kan det vara svårt att bedöma olika kommuners budgetar på ett rättvist sätt eftersom olika kommuners budgetar skiljer sig på grund av att de har olika prioriteringar. Det yttrades även önskemål om att föreningar skulle få en lägre motfinansiering, eftersom föreningar sällan sitter på samma kapital som en kommun gör.

Att minska motfinansieringskravet kan vara både positivt och negativt. Det positiva med en reducerad motfinansiering skulle vara att det förmodligen skulle ske fler ansökningar. Samtidigt kan detta vara en negativ aspekt eftersom fler ansökningar inte automatiskt leder till en större miljönytta. Likaså skulle inte heller lika många aktörer få bidrag eftersom pengarna inte skulle räcka till lika många åtgärder. Det skulle även medföra ytterligare arbete för länsstyrelsen som måste vara ännu hårdare i sina prioriteringar av vilka åtgärder som ska beviljas LOVA-bidrag. Det går att konstatera att motfinansieringskravet på 50 procent är ett uttalat problem för vissa aktörer, i synnerhet för mindre aktörer som har en lägre budget.

Det går att ifrågasätta vad som skulle vara mest fördelaktigt. Att minska motfinansieringen för att underlätta för mindre kommuner och föreningar att söka LOVA-bidrag till sina projekt

skulle troligtvis resultera i fler ansökningar. Dessa skulle förmodligen ske i form av flertalet mindre projekt med tanke på de mindre aktörernas ekonomi. Eftersom länsstyrelserna ska prioritera kostnadseffektivt hade det kanske inte varit en bra lösning. Om en stor kommun ansöker om en åtgärd och kan möta motfinansieringskravet, och den bedöms ha liknande miljöeffekt som en förenings projekt skulle ha, skulle läget troligtvis ändå inte förändras. Detta eftersom länsstyrelsen måste prioritera kostnadseffektivt och därmed skulle länsstyrelsen ändå i många fall välja det större projektet eftersom det är mer kostnadseffektivt.

Att ändra krav på motfinansiering, åtminstone för föreningar, bör inte vara orimligt. Föreningars engagemang är extremt viktigt för att öka miljömedvetenheten runt om i samhället, likaså finns det många personer i olika föreningar som är extremt insatta i olika miljöproblem och har mycket värdefull kunskap. Att inte använda denna kunskap vore enligt mig oklokt. Eftersom LOVA ändå är avsett att främja åtgärder från ideella sammanslutningar borde de åtminstone ha liknande förutsättningar som en kommun har. Hur denna förändring exakt ska utformas är svårt att bestämma men föreningar skulle kanske kunna erhålla ett lägre motfinansieringskrav för projekt upp till en viss summa. Alternativt att en viss del av LOVAs totala budget avsätts för föreningar. Tyvärr skulle det kunna orsaka att den totala miljövinsten blir lägre om det skulle resultera i flertalet små projekt istället. Det bör ändå diskuteras på beslutsfattarnivå hur LOVA kan utformas för att gynna utvecklandet av nya tekniker och verkligen ta del av den kunskap som många föreningar har.

Det är troligtvis svårt att utforma LOVA till ett helt rättvist styrmedel som skulle vara praktiskt applicerbart. Det kommer alltid att finnas ekonomiska skillnader och därför är inte LOVA ett rättvist styrmedel gentemot samtliga aktörer, men finansieringen går dit där den i slutändan anses göra störst miljönytta. Det bör ändå lyftas upp till beslutsfattarna för LOVA om det på något sätt skulle vara möjligt att utforma styrmedlet på ett sätt så att fler föreningar kan uppmuntras att ansöka om styrmedlet. Det bör även införas samma krav på budgetens detaljeringsnivå för att styrmedlet ska bli rättvist eftersom det idag enligt förening 2 varierar mellan olika län och kan därmed vara enklare att få ansökan beviljad i vissa län. Om det även tänks på kriteriebeskrivningen för punkten om rättvishet handlar den om att alla ska ha samma förutsättningar att ansöka om styrmedlet. Det kan man egentligen inte anse att LOVA uppfyller eftersom olika summor fördelas över landets olika län. Det betyder i sin tur att förutsättningarna för att få ett projekt beviljat beror på vilket län projektet söks i. Detta gäller inte enbart ekonomiska faktorer utan det beror även på antalet inkomna LOVA-ansökningar. Om det är ett lägre ansökningstryck i ett län kan projekt, som inte skulle bli beviljat LOVA-

bidrag i ett län med högre ansökningstryck, godkännas. Återigen måste detta ändå tas med hänsyn till att pengarna fördelas där de gör störst miljönytta, vilket i mitt tycke är en godtagbar anledning till att det inte kan vara rättvist.

Det kan även diskuteras kring att vissa kommuner, som inte ansöker om LOVA-bidrag kan utnyttja andra kommuner som sökt och finansierat en åtgärd. Om det är ett vattendrag som rinner genom flertalet kommuner kan exempelvis kommuner nedströms gynnas av att kommuner uppströms finansierat olika åtgärder. På så vis förbättras även vattenkvaliteten för kommunen nedströms som kanske inte bidragit alls till den förbättrade vattenkvaliteten, vilket inte kan anses som rättvist. Det bör dock poängteras att det i Skåne finns många olika vattenråd som kan bestå av flera kommuner, markägare och andra aktörer i ett avrinningsområde. Genom att tillsammans finansiera åtgärden blir det också billigare för varje enskild aktör och det går att få ett helhetsgrepp kring ett vattendrag. Genom att samfinansiera åtgärder kan större och effektivare projekt genomföras.

Effektivitet: Det är även ett stort konstaterat problem att olika schabloner används vid beräkningarna. För att koppla det till Harmelink et al. (2008) medför det att det blir komplicerat att utvärdera styrmedlet på ett säkerställt sätt, vilket enligt mig kan påverka styrmedlets förtroende bland beslutsfattare. Detta eftersom det kan medföra svårigheter för beslutsfattare att fatta beslut om hur stort kapital som ska satsas på ett styrmedel där dess effekter inte kan utvärderas på ett tillförlitligt sätt och där resultaten inte heller är jämförbara. Det kan även försvåra rapporteringsprocessen för de olika aktörerna om det finns flera olika schabloner att välja mellan, vilket enligt Harmelink et al. (2008) kan ha en negativ inverkan på styrmedlet eftersom aktörerna föredrar enkla och klara regler. När olika schabloner används kan det resultera i att det tar längre tid för länsstyrelsen att fatta beslut om ansökan ska beviljas eller inte, vilket enligt Harmelink et al. (2008) kan påverka negativt då aktörerna vill ha snabba besked. Aktörernas beslut kring vilken typ av åtgärd kanske också i vissa fall baseras på en typ av schablon som en annan aktör har använt. Den planerade miljöinsatsen som kanske grundats på felaktiga beräkningsmodeller kan resultera i att slutresultatet inte alls lever upp till förväntningarna. Om projekten inte heller lever upp till förväntningarna kan det kanske påverka markägares intresse negativt och på så sätt eventuellt medföra minskat engagemang. Därför måste det tas fram standardiserade schabloner för olika typer av åtgärder. Dessa schabloner borde sedan bifogas med det första informationsutskicket, gärna med ett räkneexempel för att underlätta för aktörerna. Genom att göra detta skulle exempelvis alla våtmarker ha en specifik beräkningsmodell och resultaten skulle då bli jämförbara. Som det

är i rådande stund är det även svårt att visa på LOVAs effektivitet, vilket är av största vikt att referera till när nya politiska beslut om styrmedlets framtid ska fattas. Det bör alltså tas fram standardiserade schabloner för de åtgärder där det är möjligt. Likaså borde mätmetoderna ske på ett standardiserat sätt för att minimera risken för missvisande resultat.

Informering och marknadsföring: Det upplevs även svårt av aktörerna att beräkna och uppskatta åtgärdens kväve- och fosforreduktion i förväg och istället anses det att beräkningen av reduktionen borde ske i efterhand. Detta kan dock vara svårt att förändra eftersom länsstyrelsen på något sätt måste ha ett underlag för att kunna prioritera vilka åtgärder som ska bli stödberättigade. Eftersom det även anses att det dröjs ut dålig och för lite information om LOVA och om hur ansökan ska gå till är detta ett läge där det kanske går att lösa två problem genom bättre informering i förväg. Denna informering skulle kunna innehålla exempel på hur somliga åtgärder kan utformas på bästa sätt, tydliga beräkningsexempel på hur uppskattningen av kväve- och fosforreduktionen kan genomföras, alternativt att länsstyrelsen assisterar vid just denna punkt för att få jämförbara resultat. Det bör nämnas att det kan vara svårt att ge ut exempel på hur vissa åtgärder ska genomföras eftersom ett av LOVAs syften är att testa och utveckla nya tekniker. Därför kan det inom vissa områden vara svårt att instruera hur en viss typ av lösning utformas effektivast, detta med hänsyn till både kostnad och funktion. Ska exempelvis en beprövad åtgärd som en våtmark upprättas, som det finns bra erfarenheter kring, kan eller bör en rekommendation för hur denna ska utformas finnas tillgänglig.

Det framkom även att det fanns förbättringsaspekter kring marknadsföringen av LOVA och att det önskades information om samtliga LOVA-projekt runt om i länet för att få inspiration till framtida projekt. Somliga aktörer menade att marknadsföringen av styrmedlet kunde förbättras. En av de ickesökande aktörerna menade att marknadsföringen av LOVA skulle kunna ske på samma sätt som den gör med LONA, exempelvis via mejl, sammanträden och seminarium. Aktören menade vidare att de erhållit information om LOVA, men inte alls i samma utsträckning som LONA. Som förslag uppbringades det att LOVA kunde marknadsföras genom att visa på lyckade projekt genom exempelvis temadagar eller exkursioner. Ett förbättringsförslag som förmodligen inte är speciellt svårt att implementera. Likaså borde det vara förhållandevis enkelt att skicka ut information om LOVA-arbetet som pågår runt om i länet för att gynna inspirationen bland aktörerna. Genom att förbättra informeringen kring LOVA och visa på lyckade projekt skulle det kunna medföra att LOVA kan betraktas som både ett ekonomiskt och informativt styrmedel. Detta eftersom Mickwitz

(2003) menar att informativa styrmedel syftar till att förändra prioriteringen och betydelsen av miljöfrågor hos aktören. Genom att visa på lyckade LOVA-projekt kan prioriteringen hos vissa aktörer kanske förändras och intresset att söka LOVA-bidrag öka. Det är viktigt att nämna att utöver dessa förbättringsförslag är aktörerna nöjda med länsstyrelsens engageringsnivå i projekten.

Redovisningstid: Den korta projekttiden ansågs även vara ett problem. Även om det är förståeligt att en längre redovisningstid skulle medföra mindre stress är det i dagsläget svårt att förändra. Via konsultation med min handledare på länsstyrelsen om detta ligger problemet i att länsstyrelsen har en bemyndiganderam att följa. Bemyndiganderamen gör att länsstyrelsen själva endast kan se hur stor summa de kommer att tilldelas för max två år framåt. Vilket återigen pekar på en viss politisk osäkerhet för styrmedlet. Det är istället möjligt att dela in projekten i olika faser och söka stöd för respektive fas. Det vill säga att projektet delas upp så att stöd först söks för planeringsfasen och sedan för den verkställande fasen och så vidare. Det är viktigt att nämna att om projektet delas upp i olika faser finns det en risk att samtliga faser kanske inte beviljas med den eftersökta summan. Det är alltså osäkrare ur ett ekonomiskt perspektiv att dela upp projektet och ansöka om det i olika faser, men det skulle underlätta redovisningen eftersom tidspressen blir lägre genom att redovisa olika faser. Nackdelen med att göra på det sättet är att det medför en ökad administration för både sökande och länsstyrelsen.

Kostnadseffektivitet: Även fast min personliga åsikt är att LOVA är ett kostnadseffektivt styrmedel bör det ändå diskuteras. Länsstyrelserna ska prioritera åtgärder efter deras kostnadseffektivitet men i slutändan går det att fundera på vilka faktorer som avgör denna prioritering. I dagsläget baseras betalningsviljan av fosfor på en sammanställning från Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt och betalningsviljan av kväve baseras på ett värde från ett reningsverk. Betalningsviljan kan förenklat beskrivas genom en prissättning av kväve, 100 kronor per kilo och år, och av fosfor 2000 kronor per kilo och år. Genom att sedan multiplicera antalet reducerade kilon av kväve och fosfor per år med antalet år som projektet förväntas vara i bruk får man fram en siffra som då motsvarar länsstyrelsens betalningsvilja. När detta värde sedan divideras med det sökta beloppet ska det då helst överstiga siffran ett för att länsstyrelsen ska bevilja hela det sökta beloppet. Att beräkna kostnadseffektiviteten på detta sätt är nog bra ur ett praktiskt perspektiv. Det går dock att undra vilka faktorer som har varit med och tagit fram just dessa värden för kväve respektive fosfor. Det kan konstateras att kilopriset för fosfor är 20 gånger högre än vad det är för kväve,

vilket borde indikera att betalningsviljan är 20 gånger högre för åtgärder som fokuserar på fosfor. Det är dock förståeligt att avgränsningar och förenklingar av verkligheten måste genomföras för denna typ av beräkningar för att ett värde överhuvudtaget ska kunna tas fram. Om samtliga aspekter ska tas med är det risk för att det är nästintill omöjligt att få fram ett representativt värde. Om ytterligare faktorer ska räknas med, som exempelvis rekreationsaspekter borde det bli alldeles för omfattande att bedöma det för varje enskild ansökan. Då skulle kanske faktorer som hur alger påverkar antalet badgäster eller hur övergödningen kanske försämrar fisket i området tas med, vilket är extremt svårt att värdera. Det skulle inte minst betyda att länsstyrelsen skulle behöva lägga ner mycket mer tid på alla ansökningar när prioriteringen av de olika projekten ska ske. Med detta i baktanke kan det ändå ses som att den nuvarande beräkningsmodellen kanske är en bra praktiskt användbar metod. Det går dock att fundera över om värdena per kilo kväve och fosfor skulle gå att uppdatera per år eller vartannat år eftersom Verena Danielsson menade att dessa siffror inte är huggna i sten. För tillfället ligger betalningsviljan av fosfor på 2000 kr per kilo, nästa år skulle kanske detta värde uppdateras efter rådande situationer. Betalningsviljan på fosfor skulle kanske exempelvis hamna 2100 kronor om bedömningen görs att fosforutsläppen måste reduceras ännu mer. Jag tycker även att Länsstyrelsen Skåne har anpassat betalningsviljan av kväve på ett bra sätt genom att dubbla kilopriset för kväve eftersom LOVA högst kan stå för 50 procent av kostnaden. Detta är dock Länsstyrelsen Skånes interna beräkningssätt av betalningsvilja och det går därför inte att anta att denna mall gäller för samtliga länsstyrelser.

Genom min utvärdering av LOVA har olika styrkor och svagheter med styrmedlet lyfts fram, särskilt utifrån olika aktörers åsikter, vilket underlättar länsstyrelsens praktiska arbete med LOVA. Detta eftersom länsstyrelsen, via denna studie, får bra återkoppling om vad som kan förbättras i det praktiska arbetet såväl som i administrationen. Genom att ta del av denna studies resultat finns det möjlighet att genomföra förbättringar, där vissa förbättringar är enklare att genomföra än andra. Eftersom varje förbättring med styrmedlet förmodligen skulle öka LOVAs attraktivitet skulle det på så vis kunna resultera i fler kväve- och fosforreducerande projekt. Dessa olika projekt skulle i sin tur motverka övergödningens problematiken i Östersjön som är ett av EU:s allvarligaste miljöproblem (Andersson et al., 2014). Likaså kan även övervakningen av LOVA underlättas om det upprättas tydliga kvantitativa mål och om beräkningarna sker enligt standardschabloner. Detta tyder på att arbetet har en tydlig miljövetenskaplig relevans.

6.1 Diskussion kring vidare forskning och felkällor

6.1.1 Vidare forskning

Som vidare forskning inom området anser jag att det vore intressant att göra en ytterligare undersökning med fokus på mindre aktörer för att tydligare utreda motfinansieringens påvekan. Det skulle även vara av intresse att utföra en studie där fokus ligger på att undersöka olika markägares åsikter för att på så vis kunna ta del av deras erfarenheter och synpunkter, vilket i sin tur skulle kunna resultera i ytterligare positiv utveckling av LOVA. Ett problem som skulle vara intressant att forska vidare i skulle vara att undersöka olika beräkningsschabloner som använts av olika aktörer. Genom att upprätta en studie kring detta skulle det kanske vara möjligt att utvärdera vilka schabloner som resulterar i säkerställda resultat, vilket i sin tur skulle kunna gynna utvecklandet av en standardschablon. Även att på något sätt undersöka hur LOVA skulle kunna utformas för att bli mer rättvist skulle vara intressant eftersom det kanske skulle kunna resultera i ett större intresse från föreningar.

6.1.2 Felkällor och osäkerheter

Felkällor och osäkerheter som kan ha uppkommit i denna studie handlar först och främst om intervjuerna. Om fler mindre aktörer hade intervjuats hade kanske motfinansieringens påverkan sett annorlunda ut. Eftersom intervjuresultat alltid beror på de som deltagit i studien går det att fundera över om resultatet sett annorlunda ut om tio andra aktörer valts ut. Likaså är det möjligt att resultatet hade sett annorlunda ut om undersökningen utförts i ett annat län. En annan felkälla som är förekommande med intervjustudier som denna är att intervjupersonerna kan uppfatta vissa frågor på olika sätt och därför finns det en risk att vissa svar kan skilja sig.

7. Slutsatser

Denna studie har kommit fram till att LOVA överlag är ett bra, väl omtyckt och effektivt styrmedel där majoriteten av utvärderingens punkter och kriterier uppfylldes, men i vissa avseenden bör förbättringar utformas. Detta arbete har kommit fram till att LOVA är ett relevant styrmedel för att arbeta med övergödningsproblematiken. Det framgår även att LOVA har en positiv påverkan på exempelvis framtagandet av nya teknologier och markägare. Det har konstaterats att LOVA är ett persistent styrmedel eftersom dess genomförda åtgärder kommer att minska näringsläckaget även om styrmedlet avskaffas. Styrmedlet anses även vara relativt förutsägbart eftersom åtgärdernas effekter ska uppskattas i förväg. LOVA uppfyller även kriteriet Kostnad-nytta eftersom Sverige har internationella åtaganden, miljömål och ett lagstakat vattendirektiv att uppnå. Denna studie har även kommit fram till att LOVA är ett kostnadseffektivt styrmedel eftersom länsstyrelsen prioriterar projekten kostnadseffektivt. LOVA uppfyller även kriteriet om öppenhet eftersom det handlar om offentliga handlingar som går att begära av länsstyrelsen.

Det var framförallt kriterierna kring flexibilitet, rättvishet och effektivitet där förbättringar bör ske, men det bör även upprättas kvantifierbara indikatorer för att underlätta utvärderingen av LOVAs effektivitet. Likaså kan informeringen kring styrmedlet förbättras. En annan slutsats som kan dras är att somliga aktörer är beroende av andra styrmedel eller bidrag för att täcka upp motfinansieringen, framförallt är det vanligt att LOVA kombineras med landsbygdsprogrammet för att möta motfinansieringskravet. Det kan även konstateras att länsstyrelsens handläggning av LOVA fungerar bra där framförallt kontakten med länsstyrelsen utmärkt sig som något särskilt positivt. Sammantaget sett får LOVA ses som ett viktigt styrmedel för att uppnå sina avsedda miljömål och Sveriges internationella åtaganden inom övergödningsproblematiken.

7.1 Förbättringsförslag

Flexibilitet

Huvudproblemet är att det råder politisk osäkerhet kring styrmedlet och att markägare i dagsläget har stor påverkan på styrmedlet. Som förbättringsförslag bör LOVA säkras upp under längre tidsperioder, kanske upp mot tio år i taget. Detta skulle medföra klarare regler för styrmedlet och skulle på så vis reducera den politiska oron för aktörerna. För att få fler

engagerade markägare bör kanske någon form av kompensation för marken som tas i bruk upprättas, alternativt införs hårdare lagstiftning med högre krav på markägare.

Rättvishet

Motfinansieringen skapar orättvisor eftersom större kommuner har det lättare att motfinansiera projekten. För att göra LOVA till ett mer rättvist styrmedel skulle mindre aktörer som föreningar kanske kunna erhålla en högre andel än 50 procent LOVA-medel. Alternativt att en viss summa av LOVAs budget avsätts för föreningar. Eftersom olika länsstyrelser ställer olika krav på detaljeringsnivån i ansökan kan det även medföra att det är enklare att söka LOVA i vissa län. Därför bör länsstyrelserna samordna sig bättre för att ställa samma krav på ansökans och slutredovisningens detaljeringsnivå.

Effektivitet

Olika beräkningsmodeller och schabloner har medfört osäkra resultat för styrmedlets effektivitet. Därför måste det tas fram standardiserade schabloner för olika typer av åtgärder så att styrmedlets effektivitet kan presenteras på ett säkerställt sätt.

Informerings

Informeringen kan förbättras genom att den skickas ut i förväg och skulle kunna innehålla exempel på hur somliga åtgärder kan utformas på bästa sätt. Utskicket ska gärna innehålla tydliga beräkningsexempel på hur uppskattningen av kväve- och fosforreduktionen kan genomföras, alternativt att länsstyrelsen assisterar vid just denna punkt för att få jämförbara resultat. Det bör även skickas ut årlig information kring de LOVA-projekt som utförts i länet för att inspirera till framtida projekt. Marknadsföringen kan förbättras genom att visa på lyckade LOVA-projekt via temadagar eller exkursioner. Det kan även skickas ut mejl och hållas seminarium.

Referenser

Ammenberg, J. (2012) *Miljömanagement – Miljö- och hållbarhetsarbete i företag och andra organisationer 2:a upplagan*. Studentlitteratur AB. Specialtryckeriet A/S. Denmark. ISBN 978-91-44-06914-2

Andersson, I., Jarsjö, J., & Petersson, M. (2014) Saving the Baltic Sea, the Inland Waters of Its Drainage Basin, or Both? Spatial Perspectives on Reducing P-Loads in Eastern Sweden. *AMBIO - A Journal Of The Human Environment*. 43(7). 914-925.

Balticsea2020. (2013) *Effektiv åtgärd minskar näringsläckage från jordbruk till Östersjön*. Hämtad: 2015-05-07. Uppdaterad: 2013. <http://www.balticsea2020.org/bibliotek/32-oevergoedning/319-effektiv-atgard-minskar-naringslackage-fran-jordbruk-till-ostersjon>

Dröge, S., Schröder, P. (2005) How to Turn an Industry Green: Taxes versus Subsidies. *Journal Of Regulatory Economics*. 27(2). 177-202

Finon, D. (2012) Efficiency of policy instruments for CCS deployment. *Climate Policy*. 12(2). 237-254.

Harmelink, M., Harmsen, R., Nilsson, L. (2008) Theory-based policy evaluation of 20 energy efficiency instruments. *Energy Efficiency*. 1, 2, p. 131-148

Havsmiljöinstitutet. (2013) *Utvärdering av projektverksamheten av havs- och vattenmiljöanslaget 2007-2012*. Havs- och Vattenmyndigheten. ISBN 978-91-87025-44-0

Havochvatten. (2014) *Vägledning för stöd till LOVA-projekt*.

Hämtad: 2015-02 -18. Uppdaterad: 2014-10-15

<https://www.havochvatten.se/download/18.64f5b3211343cffddb2800030918/1348912734516/vagledning-for-stod-till-lokala-vattenvardsprojekt.pdf>

Havs- och Vattenmyndigheten. (2014) *Åtgärder för havs- och vattenmiljön Rapportering av användningen av anslag 1:12 under 2013*. Havs- och Vattenmyndigheten

Havs- och Vattenmyndigheten. (2015) *Åtgärder för havs- och vattenmiljön Rapportering av användningen av anslag 1:12 under 2014*. Havs- och Vattenmyndigheten

Johannessen, A. Tufte. P A. (2003) *INTRODUKTION TILL SAMHÄLLSVETENSKAPLIG METOD*. Liber AB. Malmö. ISBN 978-91-47-06534-9

Johansson, M. (2006) Are carrots as good as sticks? Ex Ante efficiency of a Swedish environmental subsidy programme. *European Environment*. 16(2). 89-107

Jordbruksverket. (2014) *Vad är landsbygdsprogrammet?*

Hämtad: 2015-05-07. Uppdaterad: 2014-10-09.

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/landsbygdsutveckling/programochvisioner/tidigareprogram/landsbygdsprogrammet20072013/vadarlandsbygdsprogrammet.4.7a446fa211f3c824a0e8000171998.html>

Kvale, S. Brinkmann, S. (2009) *Interviews- Learning the Craft of Qualitative Research Interviewing (Second edition)*. SAGE Publications, Inc., California. ISBN978-0-7619-2542-2

Lundqvist, L., Jonsson, A., Galaz, V., Löwgren, M., Alkan Olsson, J. (2004) *Hållbar vattenförvaltning – ORGANISERING, DELTAGANDE, INFLYTANDE, EKONOMI*.

VASTRA AB C O Ekblad & CO. Västervik. ISBN 91-631-2738-5

Länsstyrelsen. (2014) *Rekordstort intresse för stöd till lokala vattenvårdsprojekt*.

Hämtad: 2015-05-15. Uppdaterad: 2014-03-31

<http://www.lansstyrelsen.se/stockholm/Sv/nyheter/2014/Pages/rekordstort-intresse-for-stod-till-lokala-vattenvardsprojekt.aspx>

Länsstyrelsen. (2015) *LONA (Lokala naturvårdssatsningen)*.

Hämtad: 2015-05-07. Uppdaterad: Inget datum.

<http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/naringsliv-och-foreningar/projektstod/stod-till-naturvard/nip/Pages/index.aspx>

Mickwitz, P. (2003) A Framework for Evaluating Environmental Policy Instruments: Context and Key Concepts. *Evaluation: The International Journal Of Theory, Research And Practice*, 9(4). 415-436.

Miljömålsrådet. (2008) *Miljömålen – nu är det bråttom! Miljörådets utvärdering av Sveriges miljömål*. Naturvårdsverket. ISSN 1654-4641.

Naturvårdsverket. (2005) *Ekonomiska styrmedel för miljöns skull*. Naturvårdsverket. ISBN 91-620-8215-9

Naturvårdsverket. (2009) *Den lokala naturvårdssatsningens (LONAs) bidrag till uppfyllelse av miljö kvalitetsmålen*. Naturvårdsverket. Rapport 5922. ISBN 978-91-620-5922-4

Naturvårdsverket. (2014) *Miljömålen - Årlig uppföljning av Sveriges miljö kvalitetsmål och etappmål 2014*. Naturvårdsverket. Rapport 6608. ISBN 978-91-620-6608-6

Naturvårdsverket. (2015) *Miljömålen - Årlig uppföljning av Sveriges miljö kvalitetsmål och etappmål 2015*. Naturvårdsverket. Rapport 6661. ISBN 978-91-620-6661-1

Naturvårdsverket.(2010) *Vidareutveckling av förslag till avgiftssystem för kväve och fosfor*.
Naturvårdsverket. Rapport 6345. ISBN 978-91-620-6345-0

Riksdagen. (2015) *Förordning (2009:381) om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt*.
Hämtad: 2015-02-11. Uppdaterad: Inget datum. http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Forordning-2009381-om-statl_sfs-2009-381/

Segeå. (2015) *Kalkfilter*.

Hämtad: 2015-05-07. Uppdaterad: Inget datum. <http://www.segea.se/Ny-sida-3.html>

Bilaga 1. Intervjufrågor

Intervjufrågor till kommuner och vattenråd som beviljats LOVA-bidrag

1. Vad anser du har fungerat bra med LOVA?
2. Vad anser du har fungerat mindre bra/ varit negativt med LOVA?
3. Anser du att något skulle kunna förbättras med LOVA?
Om du svarat ja, vad tycker du kan förbättras?
4. Hur aktiv har länsstyrelsen varit i era/erat LOVA-projekt? Skulle länsstyrelsen engagera sig mer i projekten?
Om ja, har du något tips på hur länsstyrelsen skulle göra det?
5. **Några frågor om länsstyrelsens handläggning av ert LOVA-ärende. Håller du med att:**
(Skala 1= håller inte alls med/mycket dåligt, 2= nej/dåligt, 3= okej/ varken eller, 4= bra/ja, 5 =mycket bra/ håller fullkomligt med)
  - a. **Du fått svar på frågor inom rimlig tid?** 1 2 3 4 5
  - b. **Besluten lätt att förstå?** 1 2 3 4 5
  - c. **Pengarna utbetalats inom rimlig tid?** 1 2 3 4 5
  - d. **Mycket behövdes kompletteras?** 1 2 3
(1= mycket komplettering/håller fullkomligt med, 2= lite komplettering/godtagbar komplettering, 3= Ingen komplettering/håller inte alls med)
  - e. **Kompletteringen hade kunnat undvikas genom bättre information i förväg?** 1 2 3 4 5
  - f. **öppet/kommentar på förbättringar**
6. Vilka är de tre viktigaste faktorerna som har påverkat ert LOVA-sökande mest?
(Prioritera/rangordna gärna)
Exempel på förslag som kan ha påverkat sökandet: Andra bidrag/styrmedel, minst 50 % motfinansieringskrav i LOVA, markägare, ekonomi, andra prioriteringsområden.
7. Hur har kravet på minst 50 procent motfinansiering påverkat utformningen av ert projekt?
1 2 3 4 5
(1= Mycket stor påverkan, 2= stor påverkan, 3=varken stor eller liten påverkan, 4=liten påverkan, 5=Mycket liten påverkan)

8. Hur fick ni reda på att LOVA finns?

Intervjufrågor till föreningar som fått LOVA-bidrag

1. Vad anser du har fungerat bra med LOVA?
2. Vad anser du har fungerat mindre bra/ varit negativt med LOVA?
3. Anser du att något skulle kunna förbättras/förändras med LOVA så att fler föreningar skulle ansöka om LOVA-bidrag?
om du svarat ja, vad tycker du kan förbättras?
4. Hur aktiv har länsstyrelsen varit i era/erat LOVA-projekt? Skulle länsstyrelsen engagera sig mer i projekten?
Om ja, har du något tips på hur länsstyrelsen skulle göra det?
5. **Några frågor om länsstyrelsens handläggning av ert LOVA-ärende. Håller du med att:**
(Skala 1= håller inte alls med/mycket dåligt, 2= nej/dåligt, 3= okej/ varken eller, 4= bra/ja, 5 =mycket bra/ håller fullkomligt med)
  - a. **Du fått svar på frågor inom rimlig tid?** 1 2 3 4 5
  - b. **Besluten lätt att förstå?** 1 2 3 4 5
  - c. **Pengarna utbetalats inom rimlig tid?** 1 2 3 4 5
  - d. **Mycket behövdes kompletteras?** 1 2 3
(1= mycket komplettering/håller fullkomligt med, 2= lite komplettering/godtagbar komplettering, 3= Ingen komplettering/håller inte alls med)
  - e. **Kompletteringen hade kunnat undvikas genom bättre information i förväg?** 1 2 3 4 5
  - f. **öppet/kommentar på förbättringar**
6. **Vilka är de tre viktigaste faktorerna som har påverkat ert sökande mest? (Prioritera/rangordna gärna)**
Exempel på förslag som kan ha påverkat sökandet: Andra bidrag/styrmedel, minst 50 % motfinansieringskrav i LOVA, markägare, ekonomi, andra prioriteringsområden.
7. Hur har kravet på minst 50 procent motfinansiering påverkat utformningen av ert projekt?
1 2 3 4 5
(1= Mycket stor påverkan, 2= stor påverkan, 3=varken stor eller liten påverkan, 4=liten påverkan, 5=Mycket liten påverkan)

8. Hur fick ni reda på att LOVA finns?

Intervjufrågor till kommuner och vattenråd som inte ansökt om LOVA-bidrag

1. Känner du till något styrmedel som syftar på att minska utsläppen av kväve och fosfor till havet? (Om ja, vilka?)
(Om LOVA nämns, gå vidare, om inte LOVA nämns ge kort info, Om annat styrmedel nämns, ställ frågan; Hur fick ni information om det styrmedlet?)
2. Varifrån hämtar ni information om styrmedel?
3. Hur mycket information om LOVA har ni fått från länsstyrelsen?
4. Finns det någon speciell anledning till att ni inte ansökt om LOVA-bidrag?
Exempel på förslag som kan ha påverkat sökandet (används om personen inte kommer på något): Andra bidrag/styrmedel, minst 50 % motfinansieringskrav i LOVA, markägare, ekonomi, andra prioriteringsområden.
5. Hur påverkar kravet på minst 50 procent motfinansiering ert intresse att ansöka om LOVA?
6. Hur har länsstyrelsen visat intresse för att ni ska ansöka om LOVA? Skulle något kunna förbättras? Borde länsstyrelsen bedriva mer uppsökande verksamhet?
7. Vad skulle behövas för att ni skulle ansöka om LOVA-bidrag?
- (Följdfråga) Hur tycker du att LOVA skulle kunna utvecklas?

LUNDS
UNIVERSITET

WWW.CEC.LU.SE
WWW.LU.SE

Lunds universitet

Miljövetenskaplig utbildning
Centrum för miljö- och
klimatforskning
Ekologihuset
223 62 Lund